

Kadernota

2026 – 2029

Vol vuur verder!

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting.....	3
Financiële samenvatting.....	6
Financieel meerjarenperspectief	9
Toelichting programma's	12
Bestuur en ondersteuning	13
Veiligheid	16
Mobiliteit en bereikbaarheid.....	17
Economie	19
Onderwijs.....	20
Sport, cultuur en recreatie	21
Sociaal domein	23
Volksgezondheid en milieu	25
Bouwen en wonen (VHLOSV).....	27
Algemene dekkingsmiddelen.....	28
Overhead	30
Ontwikkelingen	34
Sociaal domein	35
Ruimtelijk domein	40
Bedrijfsvoering & dienstverlening	43
Investeringsplan	45
Bijlagen	50
Uitgangspunten kadernota	50
Reserves.....	51

Bestuurlijke samenvatting

Vol vuur verder

Vanaf de vroege ochtend van 5 mei 2025 bracht een hardloopteam uit Leidschendam-Voorburg het bevrijdingsvuur in estafette naar Leidschendam-Voorburg. Een prachtig evenement in het kader van '80 jaar vrijheid' dat veel overeenkomsten heeft met en symbool staat voor ons dagelijks werk. De route was lang, maar er lag een zorgvuldig geplande routekaart. Er waren tegenslagen omdat de weg plotseling steil omhoogliep of er geen einde leek te komen aan een kronkelende dijk. Er waren ook mooie rechte en zonnige stukken waar er juist meer energie was dan aanvankelijk gedacht. Uiteindelijk ging het erom dat het vuur verder werd gebracht, met als doel onze mooie gemeente,

Deze kadernota 2026 – 2029 biedt ook een heldere routekaart voor bestuur, gemeenteraad, partners en inwoners: een gezamenlijke routekaart die laat zien dat ambitie en vernieuwing prima samengaat met verantwoord financieel beleid. Stap in het team, en breng het vuur verder naar ons doel: een veerkrachtige, inclusieve en duurzame toekomst!

Door nu te investeren in veiligere buurten, krachtige sociale netwerken en gelijke kansen, houden we het kompas op een samenleving waarin iedereen kan meedoen. Met robuuste digitale veiligheid, transparante financiën en toekomstbestendig vastgoed bieden we een stabiele startbasis; zo zijn we bestand tegen dreigende omstandigheden. We kijken en werken verder: duurzame mobiliteit, innovatieve dienstverlening en groene herinrichting van openbare ruimte geven onze gemeente een duwtje in de rug richting de doelen op langere termijn.

Verbinden

Met een aantal maatregelen versterken we het kloppend hart van verbondenheid, waarin veiligheid, zorg, ontmoeting en mobiliteit centraal staan.

Een hechte en waardevolle gemeenschap begint met veiligheid en kansengelijkheid. Daarom versterken we de sociale basis. Het sociaal servicepunt (SSP) wordt zichtbaarder en digitaal beter ontsloten, de toeleiding naar voorschoolse educatie wordt verbeterd en het PGB-tarief wordt weer marktconform gemaakt. Zo krijgen kinderen een gelijkere start en kunnen inwoners zorg op maat organiseren. Ook buiten schooltijd zetten we stappen. Jongerenwerk wordt doelgerichter, sluit aan bij scholen en buurtinitiatieven en vormt een belangrijk blok in het *Actieplan Jeugd*. Met dat plan zetten we in op een versterking van de pedagogische basis en een halvering van de jeugdzorg in 2030. De gemeente intensificeert de aanpak van huiselijk geweld: er komt een passend ondersteuningsaanbod voor de ernstigste casussen, zodat slachtoffers niet langer tussen wal en schip vallen.

In 2026 staat ontmoeting centraal in het programma Sterk voor Noord. Met extra inzet op sociaal-culturele activiteiten, erfgoedprojecten en buurthuizen groeien bureaus naar elkaar toe, terwijl onderhoud van speelvoorzieningen en de aanleg van een kunstgrasveld bij Forum Sport ruimte scheppen voor sport en spel. Om elke inwoner in moeilijke tijden te bereiken, bereiden we ons voor op nieuwe landelijke wetgeving: de Participatiewet in Balans, de Wet Suïcidepreventie en de (uitgestelde) Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams). Coördinatoren en pilots zorgen dat integrale dienstverlening en vroegsignalering echt bij de voordeur beginnen.

Actieve en betrokken ondernemers die goed kunnen ondernemen dragen bij aan een vitale gemeente. In de gemeente Leidschendam-Voorburg ondersteunen we ondernemers door anderzijds de inzet van een centrummanager en een accountmanager bedrijven. We onderhouden nauw contact met ondernemers om het economisch vestigingsklimaat te optimaliseren. Een belangrijk aspect daarbij is het verminderen van de regeldruk om meer ruimte te geven aan het ondernemen. Ondernemers zijn ook betrokken bij het mobiliteitsbeleid, bij het standplaatsenbeleid en de ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente.

Verbinden is ook letterlijk verbindingen aanleggen. We investeren in de verdere ontwikkeling van RandstadRail, verbetert overstapmogelijkheden in Leidschendam-Zuid en pakken onveilige kruispunten aan. Tegelijk voeren we een *Actieplan Verkeersveiligheid* uit, worden fietspaden geasfalteerd en krijgt de Nicolaas Beetslaan het karakter van fietsstraat. In drukke weekenden wordt het verkeer rond The Mall actief geregistreerd vanuit het nieuwe Operationeel Mobiliteitscentrum. Zo blijft onze gemeente bereikbaar én leefbaar.

Vertrouwen

Door structureel te investeren in digitale veiligheid, vastgoed, financiën en participatie verstevigt we ons fundament. Informatie- en cyberveiligheid krijgen daarom een forse impuls. Daarmee maken we de organisatie digitaal weerbaar nu er zoveel in de wereld aan de hand is. Het Regionaal Plan Gemeentelijke Crisisbeheersing vertaalt zich naar een robuuste gemeentelijke crisisorganisatie, zodat de gemeente ook in noodsituaties snel en professioneel optreedt.

Een betrouwbare overheid vraagt om een integraal klantbeeld: inwoners hoeven hun verhaal nog maar één keer te doen, terwijl de gemeente sneller kan helpen op basis van de reeds beschikbare gegevens.

Vertrouwen bouw je ook in steen. Het Meerjaren Onderhoudsplan krijgt een herziene en realistische financiering zodat gemeentelijk vastgoed, sporthallen en wijkcentra veilig, energiezuinig worden en toekomstbestendig blijven. De vastgoedorganisatie wordt tegelijk geprofessionaliseerd: maatschappelijk vastgoed staat straks optimaal in dienst van publieke waarden, of het nu gaat om verduurzaming, flexibiliteit of gedeeld gebruik.

Participatie en open bestuur komen dichterbij de inwoner. Vanuit een cultuur van “samen doen” wordt de participatieladder actief toegepast, krijgen adviesraden tijdige terugkoppeling en start de gemeente experimenten met nieuwe vormen van burgerbetrokkenheid. Met de pilots spoedbestuursdwang bij afval merken inwoners direct dat regels eerlijk worden gehandhaafd.

Vooruitgang

Vooruitgang is geen abstract begrip maar een reeks tastbare projecten die de gemeente klaarstomen voor de jaren 2030 en verder.

Het college kiest voor verantwoorde innovatie: vanaf 2026 krijgt afdelingen stapsgewijs en weloverwogen toegang tot AI-experimenten, variërend van slimme balie-assistenten tot data-analyse voor beleid. Elke toepassing wordt vooraf getoetst op ethiek, privacy en transparantie, en levert besparingen of kwaliteitsverbetering op.

Ook in de ruimtelijke ontwikkeling worden grote stappen gezet. Er zijn bijna 900 woningen in aanbouw. Op verschillende plekken zoals Schakenbosch en Klein Plaspoelpolder worden op de korte termijn nieuwe huur- en koopwoningen opgeleverd. Ook op de langere termijn blijven we inzetten op het toevoegen van betaalbare woningen voor diverse doelgroepen, zoals onder andere bij de Star, Klein plaspoelpolder, Overgoo en het voormalige Diaconessenhuis. De herontwikkeling van winkelcentrum De Julianabaan wordt concreet, het Stationsplein Voorburg krijgt een groen en levendig ontwerp en voor het Damcentrum ligt een integraal stappenplan klaar. Via een stevige positionering in de regionale uitwerking van de NOVEX neemt Leidschendam-Voorburg een actieve plek in landelijke besluitvorming over wonen en mobiliteit. De Huygenstunnel als cruciale en op de lange termijn gerichte schakel voor de leefbaarheid in Voorburg.

Duurzame mobiliteit kent vele aspecten. We pakken als gemeente intensiever de regie over de ondergrond, zodat warmtenetten, laad-infrastructuur en glasvezel toekomstbestendig kunnen worden aangelegd zonder elkaar of de vergroening te belemmeren. In en om The Mall bewaakt het Operationeel Mobiliteitscentrum de doorstroming; elders maken we de wijk Voorburg-Noord leefbaarder met rioleringsvernieuwing en klimaatadaptatie.

Het nieuwe bomenbeleid (2025-2035) verdubbelt de klimaatadaptieve waarde van het bomenbestand en versterkt biodiversiteit. Tegelijk maakt het Groen Actieplan de wijken koeler en gezonder. Erfgoed krijgt extra aandacht: onderzoek naar aanvullende beschermde gezichten en digitalisering van erfgoeddata verbinden verleden en toekomst.

De Omgevingswet is gestart, maar de implementatie gaat door: processen worden gestroomlijnd, het Omgevingsplan stap voor stap opgebouwd en participatie verankerd. Zo kan de gemeente beter integraal afwegen tussen woningbouw, groen, bereikbaarheid en economie.

Tot slot

Doordat de gemeente al lang een voorzichtig begrotingsbeleid voert, is de financiële gezondheid goed te noemen. Ondanks een financiële dip ziet Leidschendam-Voorburg 2026 en de jaren erna toch met vertrouwen tegemoet. Met stevige reserves en een realistisch investeringsplan kan de gemeente investeren zonder andere taakvelden aan te tasten. De meerjarenbegroting is structureel sluitend vanaf 2027, ondanks het slechts ten dele door het Rijk gedempte ravijn.

De voorliggende kadernota bewijst dat wij als college naar vermogen blijven inzetten op een veerkrachtige, inclusieve en duurzame gemeente. We gaan vol vuur verder!

Het college van burgemeester en wethouders,

Martijn Vroom
Astrid van Eekelen
Bianca Bremer
Marcel Belt
Philip van Veller
Jeffrey Keus

Financiële samenvatting

De financiële ontwikkeling van het meerjarenperspectief kan grofweg ingedeeld worden in twee categorieën: ontwikkelingen die van invloed zijn op de baten en lasten van het bestaande beleid en/of nieuwe wettelijke opgelegde taken (exogene en autonome ontwikkelingen) en ontwikkelingen door beleidswijzigingen (nieuw beleid en intensivering). In onderstaande tabel zijn de totalen weergegeven.

Kadernota 2026 - 2029	2026	2027	2028	2029
<u>Vastgestelde begroting - raad november 2024:</u>	-3.793	-859	346	785
Nota van Wijziging 2024	239	362	220	-119
Raadsbesluiten t/m april 2025	-150	-65	-35	0
Uitgangspositie Kadernota	-3.703	-562	532	666
Exogene en autonome ontwikkelingen	-2.585	-1.985	-1.219	-1.219
Nieuw beleid & Intensiveringen	-1.062	-1.636	-1.278	-1.199
Doorlichting begroting en structurele onttrekking reserve	400	2.622	1.082	400
Volumeontwikkeling decembercirculaire	68	68	58	1.368
Totaal effect Kadernota 2026 - 2029	-3.179	-931	-1.357	-650
Geactualiseerd meerjarenperspectief	-6.882	-1.493	-825	17
Correctie voor saldo incidentele baten en lasten	2.546	1.493	825	0
Structureel begrotingssaldo 2026 - 2029	-4.336	0	0	17

Bedragen x € 1.000

Financiële positie

De financieel toezichthouder verwacht van de gemeente dat er een structureel en reëel sluitende begroting wordt aangeboden. De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft er echter voor gekozen om de tekorten in 2026, die door Rijksingrijpen zijn ontstaan, zichtbaar te houden en niet dicht te bezuinigen ten koste van de voorzieningen van onze burgers. Deze kadernota schetst een structureel sluitende begroting vanaf 2027. De structureel sluitende begroting vanaf 2027 wordt mogelijk gemaakt doordat de tekorten voor een groot deel door gedegen financieel beleid zijn teruggelopen. Daarnaast kunnen gemeenten ook een structureel beroep doen op de algemene reserves. Door behoedzaam gebruik te maken van deze faciliteit en binnen de eerder gestelde kaders, kan onze gemeente vanaf 2027 een structureel sluitende kadernota aan de gemeenteraad voorleggen. Dit is een goede basis voor de programmabegroting 2026-2029.

Voor bepaalde onderdelen stelt het college extra middelen beschikbaar. Het betreft hier nieuw beleid en intensiveringen van beleid, zoals het actieplan verkeersveiligheid, het bomenbeleidsplan, huiselijk geweld, het operationeel Mobiliteitscentrum en verkeersmanagement Mall of the Netherlands en schoolveiligheid. Daarnaast stelt het college de komende jaren extra middelen beschikbaar voor (onontkoombare) exogene en autonome ontwikkelingen. Voorbeelden hiervan zijn het asfalteren van fietspaden, de huisvesting van de raad en griffie, met meerjaren onderhoudsplan gebouwen en de opvang van dieren.

Ook is het investeringsplan geactualiseerd. Het investeringsplan is als bijlage aan deze kadernota toegevoegd. De financiële effecten van de nieuwe investeringen of de intensivering daarvan zijn in deze kadernota verwerkt. De totale financiële effecten van de actualisatie van het investeringsplan worden later definitief in de programmabegroting verwerkt.

Onder ombuigingen is het (verwachte) effect van de doorlichting van de gemeentelijke begroting opgenomen. Deze actie loopt door in de programmabegroting waar de definitieve financiële consequenties worden verwerkt. Waar minder geld nodig is, geven we dat “terug” aan de raad.

Voorjaarsnota van het Rijk

Nadat de (financiële) consequenties van deze kadernota waren opgesteld en uitgewerkt, heeft het Rijk de Voorjaarsnota 2025 uitgebracht. De Voorjaarsnota 2025 geeft een vooruitblik op de rijksbegroting voor de komende jaren. In de voorjaarsnota van het Rijk zijn na intensieve gesprekken tussen de VNG en het Rijk afspraken gemaakt om gemeenten te compenseren voor het naderende ravijn en de tekorten in de jeugdzorg. Voor 2025 tot en met 2027 komt daarom in het gemeentefonds totaal circa € 3 miljard cumulatief beschikbaar voor jeugdzorg waarvan ook middelen voor de terugval in 2026 in het Gemeentefonds. Verder worden de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd versterkt op inhoud en beheersbaarheid en vanaf 2028 worden nog aanvullende maatregelen uitgewerkt. Hierover worden met gemeenten afspraken gemaakt, waarbij ook wordt verwacht dat zij werken aan een adequate en doelmatige uitvoering van de Jeugdwet. Het financiële effect van de voorjaarsnota op onze gemeentebegroting wordt pas begin juni bekend, nadat de meicirculaire gemeentefonds is ontvangen. De verwachting is dat dit een financieel positief effect op de gemeentelijke begroting heeft waardoor de eerdergenoemde structurele inzet vanuit de algemene reserve kan worden verkleind.

Onze gemeente is nauw betrokken en voert actief lobby bij het Platform Middelgrote Gemeenten (M50) en bij de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). In de toekomst blijven wij alert op brede ontwikkelingen en blijven wij ons inzetten voor de belangen van onze gemeente.

Gemeentelijke reserves

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft een flinke financiële buffer in de schatkist. De reservepositie kan hiermee als royaal worden bestempeld. Het betreft hier onder andere een algemene reserve vrij besteedbaar en diverse door de raad ingestelde bestemmingsreserves. De algemene reserve kan, binnen de daarvoor vastgestelde kaders, beperkt worden ingezet voor structureel beleid.

De bestemmingsreserves zijn onder andere gekoppeld aan duurzaamheid en energietransitie, herstelbeleid, mobiliteit, bereikbaarheid, onderwijshuisvesting, vluchtelingenopvang en langer zelfstandig wonen. De omvang van de bestemmingsreserves maakt het mogelijk dat de gemeente fors investeert in belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen, zonder dat dit ons meerjarenperspectief raakt of dat er op andere belangrijke taakvelden ingegrepen moet worden. Het gaat hier altijd om incidentele uitgaven vanuit de diverse bestedingsplannen. Het is wel zo dat als de plannen op termijn zijn uitgevoerd, onze reserves flink afnemen. Ondanks dat hebben ze naar verwachting nog steeds een acceptabel niveau en blijft de solvabiliteit ruim boven de 30%.

In onderstaande tabel is het verloop van de reserves weergegeven.

Reserve	Stand 31-12-2024	Stand 31-12-2025	Stand 31-12-2026	Stand 31-12-2027	Stand 31-12-2028	Stand 31-12-2029
Reserves						
Algemene reserve	61.786	56.939	51.296	45.987	47.677	47.616
Bestemmingsreserve	149.908	143.269	138.148	132.291	126.685	122.529
Totaal	211.694	200.208	189.444	178.278	174.362	170.146

Financieel meerjarenperspectief

Financieel meerjarenperspectief	2026	2027	2028	2029
Uitgangspositie Kadernota 2026-2029	-3.703	-562	532	666
Mutaties meerjarenperspectief:				
<u>Exogene en autonome ontwikkelingen</u>				
1. Applicatielandschap	-100	250	250	250
2. Asfalteren fietspaden	-	-	-6	-6
3. Evenementenkasten	-3	-3	-3	-3
4. Exploitatiebijdrage energiekosten	-	-	-	-
5. Gemeentelijke Crisisorganisatie	-143	-143	-143	-143
6. Huisvesting raad en griffie	-	-	-130	-130
7. Implementatie wetgeving sociaal domein	-	-	250	250
8. Maai- en slootbestek	-250	-250	-	-
9. Kunstgrasveld forumsport	-	-	-	-
10. Meerjaren onderhoudsplan gebouwen (MJOP)	-740	-740	-740	-740
11. NIS2-BIO	-920	-868	-465	-465
12. Opvang dieren	-187	-187	-187	-187
13. Transformatorhuisjes	-	-	-	-
14. Vervanging AED's	-12	-12	-12	-12
15. Vervanging integrale beheeromgeving	-230	-32	-32	-32
Subtotaal	-2.585	-1.985	-1.219	-1.219
<u>Nieuw beleid & Intensiveringen</u>				
16. Actieplan Jeugd	-40	-	-	-
17. Actieplan verkeersveiligheid	-60	-66	-66	-47
18. Actualisatie PGB-tarief	-320	-320	-320	-320
19. Artificial Intelligence (AI)	-100	-	-	100
20. Bomenbeleidsplan	-187	-214	-241	-266
21. Doorontwikkeling ERPx	-150	-	-	-
22. Extra inspanningen Erfgoed	-80	-	-	-
23. Fietsstraat Nicolaas Beetslaan	-	-	-	-
24. Gebiedsvisie en -plan Leidschendammerhout	-	-	-	-

25.Herenstraat 40-42	-	-	-	-
26.Herinrichting Servicecenter	-	-	-	-
27.Huiselijk Geweld	-277	-277	-277	-277
28.Ingroeipad gemeentefonds	1.415	-	-	-
29.Integraal klantbeeld	-98	-98	22	22
30.Jongerenwerk	-	-	-	-
31.NOVEX en Huygenstunnel	-188	-	-	-
32.Omgevingsdienst Haaglanden	-22	-22	-22	-22
33.Omgevingsplan	-265	-265	-	-
34.Onderwijs en voorschoolse educatie	-	-	-	-
35.Onderwijsbeleid wensen en toezeggingen	-	-	-	-
36.Operationeel Mobiliteitscentrum en verkeersmanagement Mall of the Netherlands	-325	-325	-325	-325
37.Ondergrondse infrastructuur	-	-	-	-
38.Randstadrail	-	-	-	-7
39.Sociaal Service Punt	-10	-10	-10	-10
40.Sociale cohesie	-	-	-	-
41.Stationsplein Voorburg	-	-	-	-
42.Sterk voor Noord	-	-	-	-
43.Suïcide preventie	-40	-40	-40	-40
44.Vastgoed organisatie	-240	-	-	-
45.Vergunningparkeren	-75	-	-	-
46.Vervanging werkplekken RP1	-	-	-	-7
Subtotaal	-1.062	-1.636	-1.278	-1.199
<u>Ombuigingen</u>				
47.Doorlichting begroting (arendsoog)	400	400	400	400
48.Structurele onttrekking algemene reserve	-	2.222	682	0
Subtotaal	400	2.622	1.082	400
<u>Volumeontwikkeling</u>				
49.Decembercirculaire 2024	68	68	58	1.368
Subtotaal	68	68	58	1.368
<u>Loon- en prijsontwikkeling</u>				
50.Aanpassen batenbudgetten aan prijspeil 2026	1.122	1.126	1.129	1.129
51.Aanpassen lastenbudgetten aan prijspeil 2026	-5.331	-5.259	-5.227	-5.237
52.Loon- en prijscompensatie Gemeentefonds prijspeil 2026	4.209	4.133	4.098	4.108
Subtotaal	0	0	0	0

Totaal mutaties meerjarenperspectief	-3.179	-931	-1.357	-650
Geactualiseerd meerjarenperspectief	-6.882	-1.493	-825	17
<i>Correctie voor saldo incidentele baten en lasten</i>	2.546	1.493	825	0
Structureel begrotingssaldo 2026 - 2029	-4.336	0	0	17

Bedragen x € 1.000

Toelichting programma's

Bestuur en ondersteuning

Programma Bestuur en ondersteuning	2026	2027	2028	2029
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Asfalteren fietspaden	-	-	30	30
Exploitatiebijdrage energiekosten	-	173	173	-
Kunstgrasveld Forum Sport	-	60	60	60
Subtotaal	-	233	263	90
Nieuw beleid & Intensiveringen				
Actieplan verkeersveiligheid	330	164	148	77
Fietsstraat Nicolaas Beetslaan	30	-	-	-
Herenstraat 40-42	-	-	-	-
Herinrichting Servicecenter	-	-66	-66	-66
Randstadrail	50	150	-	33
Stationsplein Voorburg	30	-	-	-
Sterk voor Noord	650	650	565	565
Subtotaal	1.090	898	647	609
Ombuigingen				
Structurele onttrekking algemene reserve	-	2.222	682	0
Subtotaal	-	2.222	682	0
Totaal programma Bestuur en ondersteuning	1.090	3.353	1.592	699

Bedragen x € 1.000

Toelichting

In programma bestuur en ondersteuning zijn behalve de herinrichting van het servicecenter in deze kadernota geen claims ingediend. De mutaties die in dit programma staan, zijn de (gedeeltelijke) dekkingen uit de algemene reserve en verschillende bestemmingsreserves voor de lasten die in de overige programma's worden gemaakt.

Exogene en autonome ontwikkelingen	
<i>Asfalteren fietspaden</i>	Met het oog op de veiligheid en het stimuleren van fietsgebruik, worden de lokale fietspaden aan de Prins Bernhardlaan, Rodelaan en Noordsingel geasfalteerd.
<i>Exploitatiebijdrage energiekosten</i>	De exploitatiebijdrage betreft een compensatie voor de toegenomen energiekosten (stijgende energieprijzen) om een negatief exploitatieresultaat en een mogelijk faillissement van Sportfondsen Nederland (SFN) te voorkomen. Hierdoor wordt de exploitatie tot het eind van de overeenkomst (31-12-2028) voortgezet en kunnen burgers en sportverenigingen gebruik blijven maken van de sportvoorzieningen.
<i>Kunstgrasveld Forum Sport</i>	Forum Sport heeft de wens om de bespeelbaarheid van slecht bespeelbare natuurgrasvelden te vergroten. Daarnaast is de gemeente op zoek naar een locatie voor de tijdelijke huisvesting van onderwijs; het terrein van Forum Sport biedt die mogelijkheid. Om tijdens en na de tijdelijke huisvesting van onderwijs voldoende speelcapaciteit te behouden, zou het omvormen van een natuurgrasveld naar een kunstgrasveld een uitkomst bieden. Deze omvorming past in een herinrichting van het sportpark, waarbij Forum Sport ook de ambitie heeft om een nieuw clubgebouw in te passen. In een later stadium wordt onderzocht wat de meekoppelkansen zijn van de aanleg van een kunstgrasveld in relatie tot klimaatadaptatie, waterhuishouding en energieopwekking.
Nieuw beleid & Intensiveringen	
<i>Actieplan verkeersveiligheid</i>	De gemeente streeft naar een verkeerssysteem waarin iedereen elke dag veilig thuis kan komen. Het college heeft daarom het actieplan verkeersveiligheid opgesteld, waarin beschreven wordt op welke wijze hier invulling aan gegeven gaat worden. Er zijn concrete acties opgesteld voor de volgende vier gebieden: infrastructuur, gedrag en educatie, handhaving en 'Samen Veilig' (iBabs 3101). Er is dekking vanuit de reserve mobiliteit.
<i>Fietsstraat Nicolaas Beetslaan</i>	In het verkeers- en vervoerplan 2024 is opgenomen dat stapsgewijs wordt gewerkt aan de realisatie van de Verlengde Velostrada, een metropolitane fietsroute, parallel aan het spoor Den Haag-Leiden. Het inrichten van de Nicolaas Beetslaan als fietsstraat is één van de deelprojecten van dit project. Dit budget wordt ingezet voor de voorbereiding van dit project.

<i>Herenstraat 40-42</i>	De gemeente wordt eigenaar van een bedrijfsverzamelruimte op de begane grond van het nieuwbouwplan aan de Herenstraat 40-42. Na realisatie verhuurt de gemeente deze aan een specifieke doelgroep, bijvoorbeeld startende ondernemers. Hiermee versterkt de gemeente het economisch klimaat en ook de levendigheid van dit deel van de Herenstraat. Conform de Wet Markt en Overheid vindt de verhuur minimaal kostprijsdekkend plaats. De investering bij aankoop en de toekomstige eigenaarslasten worden dus volledig gedekt uit de verhuur.
<i>Herinrichting Servicecenter</i>	De hal van het Servicecentrum is toe aan een vernieuwing om de privacy, functionaliteit en akoestiek te verbeteren. Momenteel ervaren bezoekers onvoldoende privacy bij de balies, is de inrichting verouderd en zorgt geluidsoverlast vanuit het bedrijfsrestaurant voor een onprettige omgeving voor bezoekers en medewerkers. Deze vernieuwing leidt tot jaarlijkse kapitaallasten. Door de herinrichting van het servicecentrum ontstaat ook de mogelijkheid om efficiënter te gaan werken. Door deze besparing kunnen de kapitaalslasten die deze investering met zich meebrengt worden gedekt.
<i>Randstadrail</i>	Leidschendam-Voorburg groeit, evenals de gemeenten om ons heen. Meer mensen betekent meer verplaatsingen. Zonder maatregelen loopt het wegennet in en rond Leidschendam-Voorburg verder vast, dit heeft (grote) gevolgen voor de leefbaarheid en economie. RandstadRail en de metro bieden een hoogwaardig alternatief voor verplaatsingen per auto van en naar grote delen van de regio. Om ervoor te zorgen dat inwoners goed gebruik kunnen maken van de RandstadRail, moeten onder andere de op- en overstapmogelijkheden aangepakt worden. Daarnaast is het verbeteren van de verbinding met Leidschendam Zuid van belang.
<i>Stationsplein Voorburg</i>	Het Stationsplein in Voorburg vormt een centrale plek binnen Voorburg. Met het herontwerpen van het Stationsplein wordt beoogd meer ruimte te creëren voor vergroening en klimaatadaptatie, ruimte te houden voor evenementen, ruimte te houden voor terrassen en wordt rekening gehouden met de primaire functie van het plein (knooppunt voor reizigers).
<i>Sterk voor Noord</i>	Tot en met 2025 was er een jaarlijks budget opgenomen voor het programma Sterk voor Noord. Voor de jaren 2026 en verder is de reserve Sterk voor Noord ter hoogte van € 8,8 miljoen gecreëerd. Om het uitvoeringsplan van 2025 voort te kunnen zetten wordt er vanaf 2026 een jaarlijkse onttrekking gedaan uit de reserve Sterk voor Noord. Elk jaar wordt het plan geëvalueerd en de onttrekking aangepast waar nodig.
Ombuigingen	
<i>Structurele onttrekking algemene reserve</i>	De toezichthouder geeft gemeenten de mogelijkheid om beperkt een structurele onttrekking aan de reserve te doen om de begroting sluitend te maken. In de jaren 2027 en 2028 maakt onze gemeente hier gebruik van.

Veiligheid

Programma Veiligheid	2026	2027	2028	2029
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Gemeentelijke Crisisorganisatie	-189	-189	-189	-189
Subtotaal	-189	-189	-189	-189
Nieuw beleid & Intensiveringen				
Jongerenwerk	50	50	-	-
Subtotaal	50	50	-	-
Totaal programma Veiligheid	-139	-139	-189	-189

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
<i>Gemeentelijke Crisisorganisatie</i>	De gemeente Leidschendam-Voorburg streeft naar een professionele, robuuste en goed georganiseerde crisisorganisatie die effectief kan inspelen op crises en rampen. Om deze ambitie te realiseren, is sinds november 2023 gewerkt aan de doorontwikkeling van de crisisorganisatie. Hieruit blijkt dat er extra middelen benodigd zijn voor onder andere piketvergoedingen en opleidingen.
Nieuw beleid & Intensiveringen	
<i>Jongerenwerk</i>	Jongerenwerk wordt doelgerichter en intensiever ingezet om de sociale basis te versterken. Het doel van deze intensivering is om problemen van jongeren eerder op te kunnen vangen, om zo de jeugdzorg te ontzorgen.

Mobiliteit en bereikbaarheid

Programma Mobiliteit en bereikbaarheid	2026	2027	2028	2029
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Asfalteren fietspaden	-	-	-36	-36
Subtotaal	-	-	-36	-36
Nieuw beleid & Intensiveringen				
Actieplan verkeersveiligheid	-390	-230	-214	-124
Fietsstraat Nicolaas Beetslaan	-30	-	-	-
Ondergrondse infra	-	-150	-150	-150
Operationeel Mobiliteitscentrum en verkeersmanagement Mall of the Netherlands	-325	-325	-325	-325
Randstadrail	-50	-150	-	-40
Vergunningparkeren	-75	-	-	-
Subtotaal	-870	-855	-689	-639
Totaal programma Mobiliteit en bereikbaarheid	-870	-855	-725	-675

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
<i>Asfalteren fietspaden</i>	Met het oog op de veiligheid en het stimuleren van fietsgebruik, worden de lokale fietspaden aan de Prins Bernhardlaan, Rodelaan en Noordsingel geasfalteerd.
Nieuw beleid & Intensiveringen	
<i>Actieplan verkeersveiligheid</i>	De gemeente streeft naar een verkeerssysteem waarin iedereen elke dag veilig thuis kan komen. Het college heeft daarom het actieplan verkeersveiligheid opgesteld, waarin beschreven wordt op welke wijze hier invulling aan gegeven gaat worden. Er zijn concrete acties opgesteld voor de volgende vier gebieden: infrastructuur, gedrag en educatie, handhaving en 'Samen Veilig' (iBabs 3101). Er is dekking vanuit de reserve mobiliteit.
<i>Fietsstraat Nicolaas Beetslaan</i>	In het verkeers- en vervoerplan 2024 is opgenomen dat stapsgewijs wordt gewerkt aan de realisatie van de Verlengde Velostrada, een metropolitane fietsroute, parallel aan het spoor Den Haag-Leiden. Het inrichten van de Nicolaas Beetslaan als fietsstraat is één van de deelprojecten van dit project. Dit budget wordt ingezet voor de voorbereiding van dit project.

<i>Ondergrondse infra</i>	De druk op de openbare ruimte, zowel bovengronds als ondergronds, neemt toe door de energietransitie, klimaatadaptatie en versterking van biodiversiteit. Er is een groeiende behoefte aan extra transformatorhuisjes, laadpalen, glasvezel en warmtenetten, terwijl de vervanging van gemengde riolering door gescheiden riolering ook voortduurt. Daarnaast belemmeren ondergrondse kabels en leidingen de vergroening van straten en pleinen. De verschillende eigenaren van de ondergrondse ruimte, zoals bewoners, gemeenten en netbeheerders, hebben vaak conflicterende belangen. Om de druk op de ondergrond goed te beheren is extra inzet nodig.
<i>Operationeel Mobiliteitscentrum en verkeersmanagement Mall of the Netherlands</i>	Sinds de opening van de Mall in 2021 zet de gemeente zich actief in voor een veilige en soepele verkeersdoorstroming rondom het winkelcentrum. Proactief en operationeel verkeersmanagement is daarbij essentieel om verkeersdrukte op piekdagen beheersbaar te houden en negatieve gevolgen voor de bereikbaarheid in onze gemeente te beperken. Ondanks ingezette maatregelen blijft de verkeersdrukte op piekmomenten, zoals bij slecht weer of volle parkeerterreinen, een zorgpunt. Daarom wordt voorgesteld de inzet van proactief verkeersmanagement, zoals dat binnen het OMC is ontwikkeld, voort te zetten.
<i>Randstadrail</i>	Leidschendam-Voorburg groeit, evenals de gemeenten om ons heen. Meer mensen betekent meer verplaatsingen. Zonder maatregelen loopt het wegennet in en rond Leidschendam-Voorburg verder vast, dit heeft (grote) gevolgen voor de leefbaarheid en economie. RandstadRail en de metro bieden een hoogwaardig alternatief voor verplaatsingen per auto van en naar grote delen van de regio. Om ervoor te zorgen dat inwoners goed gebruik kunnen maken van de RandstadRail, moeten onder andere de op- en overstapmogelijkheden aangepakt worden. Daarnaast is het verbeteren van de verbinding met Leidschendam Zuid van belang.
<i>Vergunningparkeren</i>	De Mall of the Netherlands trekt veel bezoekers, wat positief is voor de lokale economie. Tegelijk zorgt dit voor toenemende verkeers- en parkeerdruk, met overlast voor omwonenden. Het college kiest daarom voor een drie-sporenaanpak: verkeersmanagement, parkeerregulering en stimuleren van duurzame mobiliteit. Voor de omliggende wijken wordt vergunningparkeren voorbereid, wat nieuw is voor Leidschendam-Voorburg. Hiervoor is een verordening en dekking van invoeringskosten nodig, zoals aangegeven in raadsbrief 4244. Deze kosten zijn grotendeels onafhankelijk van het aantal gebieden en omvatten onder andere inzet van een procesmanager en aanpassingen in de openbare ruimte. In het najaar van 2025 volgt een aanwijzingsbesluit met kostenraming en dekkingsvoorstel (zie verder ook hoofdstuk Ontwikkelingen ruimtelijk domein met betrekking tot de mobiliteitsaanpak rondom de Mall).

Economie

Programma Economie	2026	2027	2028	2029
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Evenementenkasten	-3	-3	-3	-3
Subtotaal	-3	-3	-3	-3
Nieuw beleid & Intensiveringen				
Ondergrondse infrastructuur	-	150	150	150
Subtotaal	-	150	150	150
Totaal programma Economie	-3	147	147	147

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
<i>Evenementenkasten</i>	Uit controle is gebleken dat de indeling in de evenementenkasten niet meer voldoen aan de wet- en regelgeving. Hierdoor is op korte termijn vervanging noodzakelijk voor twee kleine evenementenkasten in het Sytwendepark (Rodelaan) en voor één voedingskast op het Notenboompark (Bernhardlaan).

Exogene en autonome ontwikkelingen	
<i>Ondergrondse infrastructuur</i>	De druk op de openbare ruimte, zowel bovengronds als ondergronds, neemt toe door de energietransitie, klimaatadaptatie en versterking van biodiversiteit. Er is een groeiende behoefte aan extra transformatorhuisjes, laadpalen, glasvezel en warmtenetten, terwijl de vervanging van gemengde riolering door gescheiden riolering ook voortduurt. Daarnaast belemmeren ondergrondse kabels en leidingen de vergroening van straten en pleinen. De verschillende eigenaren van de ondergrondse ruimte, zoals bewoners, gemeenten en netbeheerders, hebben vaak conflicterende belangen. Om de druk op de ondergrond goed te beheren is extra inzet nodig.

Onderwijs

Programma Onderwijs	2026	2027	2028	2029
Nieuw beleid & Intensiveringen				
Onderwijs en voorschoolse educatie	-	-	-	-
Onderwijsbeleid wensen en toezeggingen	-	-	-	-
Subtotaal	-	-	-	-
Totaal programma Onderwijs	-	-	-	-

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Nieuw beleid & Intensiveringen	
<i>Onderwijs en voorschoolse educatie</i>	Voor Leidschendam-Voorburg is het belangrijk dat kinderen kansrijk en gezond kunnen opgroeien. Om het bereik van de voorschoolse educatie (VE) in Leidschendam-Voorburg te verhogen, wordt de inzet hierop uitgebreid. Dit wordt vormgegeven door nieuwe VE-locaties te ontwikkelen in de wijken waarin het bereik van VE achterblijft op het landelijk gemiddelde. Zo kunnen kinderen goed starten aan het primair onderwijs en wordt schooluitval zoveel mogelijk voorkomen, zodat de kinderen van nu straks mee kunnen doen in de samenleving. Deze dekking komt de komende jaren uit het budget Onderwijsachterstandenbeleid.
<i>Onderwijsbeleid wensen en toezeggingen</i>	Voor onderwijs is er een aantal activiteiten die worden uitgevoerd om de jeugd te inspireren, zonder dat hier structureel budget beschikbaar voor is. Door LEA-middelen in te zetten kunnen er voor de jeugd de komende jaren een techniekfestival, de Christiaan Huygens jeugdprijs en de actie 'Geef een boek cadeau' georganiseerd worden.

Sport, cultuur en recreatie

Programma Sport, cultuur en recreatie	2026	2027	2028	2029
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Exploitatiebijdrage energiekosten	-	-173	-173	-
Kunstgrasveld Forum Sport	-	-60	-60	-60
Maai- en slootbestek	-250	-250	-	-
Subtotaal	-250	-483	-233	-60
Nieuw beleid & Intensiveringen				
Bomenbeleidsplan	-187	-214	-241	-266
Extra inspanningen Erfgoed	-80	-	-	-
Stationsplein Voorburg	-30	-	-	-
Subtotaal	-297	-214	-241	-266
Totaal programma Sport, cultuur en recreatie	-547	-697	-474	-326

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
<i>Exploitatiebijdrage energiekosten</i>	De exploitatiebijdrage betreft een compensatie voor de toegenomen energiekosten (stijgende energieprijzen) om een negatief exploitatieresultaat en een mogelijk faillissement van Sportfondsen Nederland (SFN) te voorkomen. Hierdoor wordt de exploitatie tot het eind van de overeenkomst (31-12-2028) voortgezet en kunnen burgers en sportverenigingen gebruik blijven maken van de sportvoorzieningen.
<i>Kunstgrasveld Forum Sport</i>	Forum Sport heeft de wens om de bespeelbaarheid van slecht bespeelbare natuurgrasvelden te vergroten. Daarnaast is de gemeente op zoek naar een locatie voor de tijdelijke huisvesting van onderwijs; het terrein van Forum Sport biedt die mogelijkheid. Om tijdens en na de tijdelijke huisvesting van onderwijs voldoende speelcapaciteit te behouden, zou het omvormen van een natuurgrasveld naar een kunstgrasveld een uitkomst bieden. Deze omvorming past in een herinrichting van het sportpark, waarbij Forum Sport ook de ambitie heeft om een nieuw clubgebouw in te passen. In een later stadium wordt onderzocht wat de meekoppelkansen zijn van de aanleg van een kunstgrasveld in relatie tot klimaatadaptatie, waterhuishouding en energieopwekking.

<i>Maai- en slootbestek</i>	In 2024 zijn de werkzaamheden van het maai- en slootbestek opnieuw aanbesteed. De aanbesteding is hoger uitgevallen dan eerder rekening mee gehouden. Voor de looptijd van het huidige contract wordt het budget verhoogd.
Nieuw beleid & Intensiveringen	
<i>Bomenbeleidsplan</i>	Bomen beschermen ons tegen de gevolgen van klimaatverandering. De aanplant van bomen is namelijk de meest effectieve manier om hittestress in steden te verminderen. In het nieuwe bomenbeleidsplan (2025-2035) wordt beschreven hoe de gemeente een gevarieerd, evenwichtig toekomstbestendig bomenbestand gaat beschermen en versterken, waarbij alle voordelen die de natuur levert aan mensen en dieren, de komende 10 jaar toenemen. Dit betreft de kosten voor de uitvoering van het bomenbeleidsplan.
<i>Extra inspanningen Erfgoed</i>	Naast de basistaken voor erfgoed zijn in 2025 en 2026 extra inspanningen nodig. De gemeente onderzoekt het aanwijzen van aanvullende beschermde objecten en gebieden. Hiervoor is gedetailleerd onderzoek tot op pandniveau noodzakelijk. Ook wordt de Gebiedsbiografie Erfgoed afgrond en vertaald in erfgoedbeleid. Tot slot wordt er een verbeter slag gemaakt in de beschikbare erfgoeddata. Hiervoor is extra inzet nodig.
<i>Stationsplein Voorburg</i>	Het Stationsplein in Voorburg vormt een centrale plek binnen Voorburg. Met het herontwerpen van het Stationsplein wordt beoogd meer ruimte te creëren voor vergroening en klimaatadaptatie, ruimte te houden voor evenementen, ruimte te houden voor terrassen en wordt rekening gehouden met de primaire functie van het plein (knooppunt voor reizigers).

Sociaal domein

Programma Sociaal domein	2026	2027	2028	2029
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Implementatie wetgeving sociaal domein	-	-	250	250
Subtotaal	-	-	250	250
Nieuw beleid & Intensiveringen				
Actieplan Jeugd	-40	-	-	-
Actualisatie PGB-tarief	-320	-320	-320	-320
Huiselijk Geweld	-77	-77	-77	-77
Jongerenwerk	-50	-50	-	-
Sociaal Service Punt	-10	-10	-10	-10
Sociale cohesie	-50	-	-	-
Sterk voor Noord	-650	-650	-565	-565
Suïcide preventie	-40	-40	-40	-40
Subtotaal	-1.237	-1.147	-1.012	-1.012
Totaal programma Sociaal domein	-1.237	-1.147	-762	-762

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
<i>Implementatie wetgeving sociaal domein</i>	Voor de uitvoering van meerdere aankomende wetwijzigingen is inzet op tijdige en zorgvuldige implementatie noodzakelijk. Het betreft onder andere wijzigingen in de Participatiewet ('Participatiewet in balans'), de Wet Proactieve Dienstverlening, het schuldenprogramma en de wetgeving rondom handhaving binnen de sociale zekerheid. Hiervoor wordt budget aangevraagd voor de inzet van twee coördinatoren en voor implementatiekosten, waaronder aanpassingen in werkprocessen en ICT-systemen.
Nieuw beleid & Intensiveringen	
<i>Actieplan Jeugd</i>	Het actieplan jeugd (zie iBabs 3975) komt voort uit de noodzaak om de jeugdzorg anders aan te pakken, gegeven de toenemende kosten en de behoefte om daar structurele en fundamentele veranderingen in aan te brengen. Overeenkomstig de uitwerking, zoals opgenomen in het actieplan, zijn er middelen nodig om dit actieplan te realiseren.

<i>Actualisatie PGB-tarief</i>	In 2025 wordt de Wmo-verordening en de bijbehorende beleidsregels geactualiseerd. Met deze actualisatie zal ook het PGB-tarief worden aangepast. Er dient een inhaalslag plaats te vinden, daar deze tarieven sinds 2016 niet meer zijn geïndexeerd. Hierdoor is het huidige PGB-tarief niet voldoende om een gelijkwaardig alternatief te zijn op de Zorg in Natura.
<i>Huiselijk Geweld</i>	Voor inwoners die te maken hebben met huiselijk geweld is binnen de gemeente een meldpunt beschikbaar. Om slachtoffers van huiselijk geweld beter te kunnen helpen, wordt de ondersteuning uitgebreid met individuele hulp.
<i>Jongerenwerk</i>	Jongerenwerk wordt doelgerichter en intensiever ingezet om de sociale basis te versterken. Het doel van deze intensivering is om problemen van jongeren eerder op te kunnen vangen, om zo de jeugdzorg te ontzorgen.
<i>Sociaal Service Punt</i>	Het Sociaal Service Punt (SSP) is het loket waar inwoners laagdrempelig terecht kunnen met vragen op sociaal gebied. Om inwoners beter van dienst te kunnen zijn is het gewenst om het SSP door te ontwikkelen en de zichtbaarheid hiervan te vergroten, zodat de gemeente inwoners beter van dienst kan zijn. De kosten voor het aanschaffen van een systeem om het SSP zichtbaarder en effectiever te kunnen inzetten kunnen gedeclareerd worden bij het Integraal Zorg Akkoord (IZA). De kosten van het onderhoud hiervoor komen bij de gemeente te liggen.
<i>Sociale cohesie</i>	Sociale cohesie – mensen die zich verbonden voelen met elkaar – is belangrijk om de inzet van formele zorg te beperken. De gemeente heeft hierin een wettelijke taak (Wmo 2015). Leidschendam-Voorburg stimuleert dit door ontmoetingsplekken met een gastheer/vrouw en inloopsprekuren in de wijk. Opbouwwerk helpt om deze ontmoetingen te verdiepen en om eenzaamheid tegen te gaan. In twee wijken wordt hiervoor een pilot gestart.
<i>Sterk voor Noord</i>	Tot en met 2025 was er een jaarlijks budget opgenomen voor het programma Sterk voor Noord. Voor de jaren 2026 en verder is de reserve Sterk voor Noord ter hoogte van € 8,8 miljoen gecreëerd. Om het uitvoeringsplan van 2025 voort te kunnen zetten wordt er vanaf 2026 een jaarlijkse onttrekking gedaan uit de reserve Sterk voor Noord. Elk jaar wordt het plan geëvalueerd en de onttrekking aangepast waar nodig.
<i>Suïcide preventie</i>	Vanaf de zomer 2025 heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg een wettelijke taak in suïcidepreventie (Wet Suïcidepreventie, onderdeel van de Wet Publieke Gezondheid). Nu will de gemeente vanaf 2026 een programma implementeren dat bestaat uit een combinatie van een lokale aanpak (individuele aanpak SUMONA: SUïcidepreventie, MOnitoring en NAzorg) en een regionale aanpak.

Volksgezondheid en milieu

Programma Volksgezondheid en milieu	2026	2027	2028	2029
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Opvang dieren	-187	-187	-187	-187
Transformatorhuisjes	-	-	-	-
Vervanging AED's	-12	-12	-12	-12
Subtotaal	-199	-199	-199	-199
Nieuw beleid & Intensiveringen				
Omgevingsdienst Haaglanden	-22	-22	-22	-22
Sociale cohesie	50	-	-	-
Subtotaal	28	-22	-22	-22
Totaal programma Volksgezondheid en milieu	-171	-221	-221	-221

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
<i>Opvang dieren</i>	De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft een wettelijke verantwoordelijkheid voor het vervoer, de bewaring en de verzorging van gevonden gedomesticeerde dieren, evenals voor de opvang van hulpbehoevende wilde dieren. Recent heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor de dierenambulance, dierenasiel en gespecialiseerde dierenopvang.
<i>Transformatorhuisjes</i>	In verband met de energietransitie plaatst netwerkbeheerder Stedin de komende jaren extra transformatorhuisjes. Onze gemeente ontvangt daar een vergoeding voor. Voorgesteld wordt om deze vergoeding beschikbaar te stellen voor de inpassing en verfraaiing van deze transformatorhuisjes.
<i>Vervanging AED's</i>	Stichting RLT-Nederland heeft binnen Leidschendam-Voorburg een dertigtal Automatische Externe Defibrilators (AED's) in beheer. De AED's zijn verouderd en niet meer betrouwbaar, dus dienen te worden vervangen. De gemeente Leidschendam-Voorburg draagt bij in de vervanging en het onderhoud van de AED's.

Nieuw beleid & Intensiveringen	
<i>Omgevingsdienst Haaglanden</i>	De Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) heeft het Koersplan 2024-2028 vastgesteld. Hierin is de implementatie van de Omgevingswet meegenomen, waardoor er extra personele inzet benodigd is bij de ODH. Om de gewenste ontwikkeling van ODH naar een kennisorganisatie mogelijk te maken, is aanvullende financiering vanuit de deelnemers vereist.
<i>Sociaal Service Punt</i>	Het Sociaal Service Punt (SSP) is het loket waar inwoners laagdrempelig terecht kunnen met vragen op sociaal gebied. Om inwoners beter van dienst te kunnen zijn is het gewenst om het SSP door te ontwikkelen en de zichtbaarheid hiervan te vergroten, zodat de gemeente inwoners beter van dienst kan zijn. De kosten voor het aanschaffen van een systeem om het SSP zichtbaarder en effectiever te kunnen inzetten kunnen gedeclareerd worden bij het Integraal Zorg Akkoord (IZA). De kosten van het onderhoud hiervoor komen bij de gemeente te liggen.

Bouwen en wonen (VHLOSV)

Programma Bouwen en wonen (VHLOSV)	2026	2027	2028	2029
Nieuw beleid & Intensiveringen				
Gebiedsvisie en -plan Leidschendammerhout	-	-	-	-
NOVEX en Huygenstunnel	-188	-	-	-
Omgevingsplan	-265	-265	-	-
Vastgoed organisatie	-240	-	-	-
Subtotaal	-693	-265	-	-
Totaal programma Bouwen en wonen (VHLOSV)	-693	-265	-	-

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Nieuw beleid & Intensiveringen	
<i>Gebiedsvisie en -plan Leidschendammerhout</i>	De gemeente is van plan om met de diverse stakeholders tot een gebiedsvisie en uitvoeringsplan voor Leidschendammerhout te komen. De gebiedsvisie moet de gewenste richting geven voor de inrichting en het gebruik van het gebied op korte en middellange termijn.
<i>NOVEX en Huygenstunnel</i>	NOVEX is opgezet om de doelen uit de Nota Ruimte te realiseren, onder andere op het gebied van woningbouw, mobiliteit, economie, voorzieningen en groen/blauw. Deelname biedt grote kansen om de belangen van de gemeente te behartigen. Daarnaast krijgt het werktraject voor de Huygenstunnel dit jaar een vervolg. Voor beide trajecten is extra inzet nodig.
<i>Omgevingsplan</i>	In 2031 wil de gemeente het nieuwe Omgevingsplan gereed hebben. Tot die tijd moeten er diverse onderzoeken uitgevoerd worden en is er specialistische kennis nodig. Vanaf 2026 wordt bijvoorbeeld toegewerkt naar het 'aanzetten' van de nieuwe set regels in stedelijke en landelijke gebieden.
<i>Vastgoedorganisatie</i>	De gemeente wil een omslag maken naar beleid waarin het maatschappelijk vastgoed ten dienste staat van de publieke waarden die in de gemeente worden gerealiseerd. Daarbij staat vastgoed bijvoorbeeld ten dienste van maatschappelijke voorzieningen voor de zelfredzaamheid en ontplooiing van bewoners. Ook wordt gekeken naar het toevoegen van publieke waarde aan het vastgoed zelf, zoals door verduurzaming van panden voor een klimaat neutrale gemeente. Voor de opzet hiervan is extra inzet nodig.

Algemene dekkingsmiddelen

Programma Algemene dekkingsmiddelen	2026	2027	2028	2029
Nieuw beleid & Intensiveringen				
Ingroeipad gemeentefonds	1.415	-	-	-
Subtotaal	1.415	-	-	-
Ombuigingen				
Doorlichting begroting (arendsoog)	400	400	400	400
Subtotaal	400	400	400	400
Volumeontwikkeling				
Decembercirculaire 2024	68	68	58	1.368
Subtotaal	68	68	58	1.368
Loon- en prijsontwikkeling				
Aanpassen batenbudgetten aan prijspeil 2026	1.122	1.126	1.129	1.129
Aanpassen lastenbudgetten aan prijspeil 2026	-4.055	-3.998	-3.970	-3.980
Loon- en prijscompensatie Gemeentefonds prijspeil 2026	4.209	4.133	4.098	4.108
Subtotaal	1.276	1.260	1.257	1.257
Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen	3.159	1.728	1.715	3.025

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Nieuw beleid & Intensiveringen	
<i>Ingroeipad gemeentefonds</i>	In 2026 wordt de herverdeling van het gemeentefonds niet doorgezet. De suppletie-uitkering voor de herverdeling is in 2026 dus gelijk aan die van 2025. Omdat de gemeente er eerder vanuit ging dat de herverdeling al in 2026 zou ingaan, leidt deze verschuiving van de ingangsdatum tot een voordeel in de begroting. Verwacht wordt dat in 2027 de verdeling en daarmee de suppletie-uitkering wel wordt bijgesteld.

Ombuigingen	
<i>Doorlichting begroting (arendsoog)</i>	Jaarlijks wordt de zogenaamde actie arendsoog gehouden. Hierbij wordt de gemeentelijke begroting doorgelicht. Door jaarlijks budgetten aan te passen aan een realistisch uitgavenniveau worden de gemeentelijke middelen zo efficiënt mogelijk ingezet. De huidige verwachting is dat dit structurele ruimte in de gemeentelijke begroting zal opleveren. In deze kadernota wordt een stelpost opgenomen die bij de begroting wordt ingevuld.

Volumeontwikkeling	
<i>Decembercirculaire 2024</i>	De effecten van de decembercirculaire 2024 op de begroting zijn verwerkt. In de raadsbrief (nummer 4138) zijn alle financiële gevolgen van de decembercirculaire 2024 toegelicht.

Loon- en prijsontwikkeling	
<i>Aanpassen batenbudgetten aan prijspeil 2026</i>	De verwachte inflatie heeft gevolgen voor de gemeentelijke inkomsten in 2025. Deze worden jaarlijks bijgesteld aan de inflatie. Om die reden wordt er voor de verwachte stijging van de gemeentelijke baten in deze kadernota een stelpost opgevoerd, waarbij de nadere invulling plaatsvindt in de programmabegroting 2026-2029.
<i>Aanpassen lastenbudgetten aan prijspeil 2026</i>	In deze kadernota zijn stelposten opgenomen om de loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen. Deze indexeringspercentages zijn gebaseerd op de verwachte loon- en prijsstijgingen zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan 2025 van het Centraal Planbureau. Bij het opstellen van de programmabegroting 2026-2029 worden deze uitgewerkt.
<i>Loon- en prijscompensatie Gemeentefonds prijspeil 2026</i>	Jaarlijks wordt in de meicirculaire gemeentefonds bekendgemaakt welke prijscompensatie de gemeenten ontvangen voor een komend begrotingsjaar. Vooruitlopend op de bekendmaking van deze inflatie bij de meicirculaire 2025, is op basis van het Centraal Economisch Plan 2025 een inschatting gemaakt van de loon- en prijscompensatie die de gemeente mag verwachten van het Rijk.

Overhead

Programma Overhead	2026	2027	2028	2029
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Applicatielandschap	-100	250	250	250
Gemeentelijke Crisisorganisatie	46	46	46	46
Huisvesting raad en griffie	-	-	-130	-130
Implementatie wetgeving sociaal domein	-	-	-	-
Meerjaren onderhoudsplan gebouwen (MJOP)	-740	-740	-740	-740
NIS2-BIO	-920	-868	-465	-465
Vervanging integrale beheeromgeving	-230	-32	-32	-32
Subtotaal	-1.944	-1.344	-1.071	-1.071
Nieuw beleid & Intensiveringen				
Artificial Intelligence (AI)	-100	-	-	100
Doorontwikkeling ERPx	-150	-	-	-
Herinrichting Servicecenter	-	66	66	66
Huiselijk Geweld	-200	-200	-200	-200
Integraal klantbeeld	-98	-98	22	22
Vastgoedorganisatie	-	-	-	-
Vervanging werkplekken RP1	-	-	-	-7
Subtotaal	-548	-232	-112	-19
Loon- en prijsontwikkeling				
Aanpassen lastenbudgetten aan prijspeil 2026	-1.276	-1.260	-1.257	-1.257
Subtotaal	-1.276	-1.260	-1.257	-1.257
Totaal programma Overhead	-3.768	-2.836	-2.440	-2.347

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
Applicatielandschap	De gemeente wil het applicatielandschap professionaliseren door het aanstellen van een applicatiemanager. Deze Applicatiemanager draagt bij aan kostenreductie, verbeterde risicobeheersing en een efficiëntere inzet van gemeentelijke IT-middelen. Vanaf 2027 wordt door efficiëntie een besparing verwacht.

<i>Gemeentelijke Crisisorganisatie</i>	De gemeente Leidschendam-Voorburg streeft naar een professionele, robuuste en goed georganiseerde crisisorganisatie die effectief kan inspelen op crises en rampen. Om deze ambitie te realiseren, is sinds november 2023 gewerkt aan de doorontwikkeling van de crisisorganisatie. Hieruit blijkt dat er extra middelen benodigd zijn voor onder andere piketvergoedingen en opleidingen.
<i>Huisvesting raad en griffie</i>	Het beoogde doel is om de gemeenteraad en griffie te huisvesten op Raadhuisplein 1. De geschatte kosten zijn hoger dan het huidige krediet, daarom wordt een aanvullend krediet aangevraagd.
<i>Implementatie wetgeving sociaal domein</i>	Voor de uitvoering van meerdere aankomende wetswijzigingen is inzet op tijdige en zorgvuldige implementatie noodzakelijk. Het betreft onder andere wijzigingen in de Participatiewet ('Participatiewet in balans'), de Wet Proactieve Dienstverlening, het schuldenprogramma en de wetgeving rondom handhaving binnen de sociale zekerheid. Hiervoor wordt budget aangevraagd voor de inzet van twee coördinatoren en voor implementatiekosten, waaronder aanpassingen in werkprocessen en ICT-systemen.
<i>Meerjaren onderhoudsplan gebouwen (MJOP)</i>	Iedere vijf jaar is er een update van de MJOP noodzakelijk voor de financiële verantwoording voor het groot onderhoud. De MJOP is een dynamisch hulpmiddel welke continu aangepast wordt naar de daadwerkelijke situatie. De bouwindexcijfers zijn echter sinds de vaststelling van de vorige MJOP gestegen met 33%. De hoogte van de storting in de voorziening is hierop aangepast.
<i>NIS2-BIO</i>	De implementatie van NIS2 en de aankomende Cyberbeveiligingswet verplicht de gemeente tot forse investeringen in informatiebeveiliging en cyberweerbaarheid. Als essentiële entiteit moet de gemeente voldoen aan de BIO2 en een Information Security Management System (ISMS) implementeren conform NEN-ISO/IEC 27001.
<i>Vervanging integrale beheeromgeving</i>	Voor de aanschaf van een nieuw integraal beheersysteem openbare ruimte wordt op basis van de recente marktconsultatie hogere kosten verwacht, bestaande uit eenmalige uitgaven voor implementatie, tijdelijke dubbele licentiekosten en extra inzet van personeel.

Nieuw beleid & Intensiveringen	
<i>Artificial Intelligence (AI)</i>	AI biedt kansen voor efficiëntere processen, betere samenwerking en versterkte besluitvorming binnen de gemeente. Toepassing vereist aandacht voor ethiek en privacy. De gemeente start met operationele inzet, zoals een Co-pilot, en verkent tegelijk breder de mogelijkheden via businesscases en integratie in projecten, om ervaring op te doen en toegevoegde waarde te bepalen. Vanaf 2029 wordt door efficiëntie een besparing verwacht.

<i>Doorontwikkeling ERPx</i>	Het nieuwe financiële systeem ERPx is essentieel voor een goed financieel beheer en het administreren van alle financiële stromen. Om de volledige potentie van dit systeem te benutten, is er in de komende twee jaar extra inzet nodig. Dit is noodzakelijk om de kennis op te bouwen die er momenteel onvoldoende is. Vanaf 2027 is de verwachting dat er, door efficiencywinst, structureel dekking gevonden kan worden voor deze extra functioneel beheertaken.
<i>Herinrichting Servicecenter</i>	De hal van het Servicecentrum is toe aan een vernieuwing om de privacy, functionaliteit en akoestiek te verbeteren. Momenteel ervaren bezoekers onvoldoende privacy bij de balies, is de inrichting verouderd en zorgt geluidsoverlast vanuit het bedrijfsrestaurant voor een onprettige omgeving voor bezoekers en medewerkers. Deze vernieuwing leidt tot jaarlijkse kapitaallasten. Door de herinrichting van het servicecentrum ontstaat ook de mogelijkheid om efficiënter te gaan werken. Door deze besparing kunnen de kapitaalslasten die deze investering met zich meebrengt worden gedekt.
<i>Huiselijk Geweld</i>	Voor inwoners die te maken hebben met huiselijk geweld is binnen de gemeente een meldpunt beschikbaar. Om slachtoffers van huiselijk geweld beter te kunnen helpen, wordt de ondersteuning uitgebreid met individuele hulp.
<i>Integraal klantbeeld</i>	Het centraliseren van klantinformatie in één systeem is essentieel om de klanttevredenheid te verhogen. De huidige versnippering over meerdere systemen leidt tot inefficiëntie en extra vervolcontacten. Een centraal klantportaal verbetert de dienstverlening en versterkt de relatie tussen inwoner en gemeente.
<i>Vastgoed organisatie</i>	De gemeente wil een omslag maken naar beleid waarin het maatschappelijk vastgoed ten dienste staat van de publieke waarden die in de gemeente worden gerealiseerd. Daarbij staat vastgoed bijvoorbeeld ten dienste van maatschappelijke voorzieningen voor de zelfredzaamheid en ontplooiing van bewoners. Ook wordt gekeken naar het toevoegen van publieke waarde aan het vastgoed zelf, zoals door verduurzaming van panden voor een klimaat neutrale gemeente. Voor de opzet hiervan is extra inzet nodig.
<i>Vervanging werkplekken RP1</i>	Het meubilair in RP1, dat sinds de oplevering in 2014 intensief gebruikt is, wordt vervangen in het kader van de verbouwing van de raadzaal. Het oude meubilair wordt hergebruikt op andere locaties totdat het niet langer bruikbaar is, wat bijdraagt aan een duurzame en verantwoorde benutting van middelen. Het doel is om de werkplekken in RP1 te vernieuwen volgens de huidige ergonomische en functionele eisen, terwijl het bestaande meubilair op een efficiënte manier wordt ingezet.

Loon- en prijsontwikkeling	
<i>Aanpassen lastenbudgetten aan prijspeil 2026</i>	In deze kadernota zijn stelposten opgenomen om de loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen. Deze indexeringspercentages zijn gebaseerd op de verwachte loon- en prijsstijgingen zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan 2025 van het Centraal Planbureau. Bij het opstellen van de programmabegroting 2026-2029 worden deze uitgewerkt.

Ontwikkelingen

Er komen ontwikkelingen op de gemeente af die van invloed kunnen zijn op het meerjarenperspectief. Dit betreft veelal ontwikkelingen die nog niet financieel becijferd kunnen worden en een mogelijke risico of kans met zich meebrengen. De ontwikkelingen worden gegroepeerd weergegeven onder het sociaal domein, ruimtelijk domein en bedrijfsvoering & dienstverlening.

Sociaal domein

Vluchtelingenopgaven

Gemeenten hebben grote uitdagingen om de verplichtingen als gevolg van de 'Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen' (Spreidingswet), de inspanningsverplichting voor opvang van Oekraïense ontheemden en de taakstelling statushouders uit te voeren. Gebrek aan opvanglocaties en het beperkte aanbod van woningen voor statushouders ligt hieraan ten grondslag. Het probleem om vluchtelingen op te vangen en te huisvesten is en blijft urgent. In de gemeente is sinds 2021 de gemeentelijke opvang van Oekraïense ontheemden gevestigd aan de Vlietweg 16-17. Deze locatie is vanaf 2027 niet meer beschikbaar. Door het COA is in 2024 de opvanglocatie Overgoo 5 in gebruik genomen voor minderjarige asielzoekers en medio 2025 zal dat het geval zijn in het pand aan het Stationsplein 8. Voor de tijdelijke huisvesting van statushouders in het pand Van Ruysdaellaan 41-69 worden de mogelijkheden verkend, mede omdat de gemeente onder interbestuurlijk toezicht staat vanwege de achterstand in de taakstelling huisvesting vergunninghouders.

Bij de behandeling van de Jaarstukken 2023 is besloten tot het vormen van een bestemmingsreserve "vluchtelingen", waaruit kosten gedekt kunnen worden voor de huisvestingsopgave van vermelde doelgroepen. Er is een bestedingsplan voor de inzet van de bestemmingsreserve in voorbereiding.

Wetsvoorstel Participatiewet in Balans

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft een wetsvoorstel (Participatiewet in Balans) in gediend voor de aanpassing van de Participatiewet. Hiermee wordt ingezet op het wegnemen van hardheden uit de wet door mensen centraal te stellen en uit te gaan van vertrouwen. Het kabinet wil de Participatiewet beter laten aansluiten op wat mensen (aan)kunnen en nodig hebben. Professionals krijgen meer ruimte om hen daarbij te helpen.

Het wetsvoorstel gaat onder andere in op het (verder) versterken van de vakkundigheid van de uitvoering en op passende ondersteuning om een maatschappelijke bijdrage te kunnen leveren via werk of andere vormen van participatie.

Wat de precieze organisatorische en financiële consequenties zijn voor de gemeente Leidschendam-Voorburg is momenteel nog niet duidelijk. Wel is helder dat de nieuwe wet onder andere eisen zal voorschrijven op het gebied van maatwerk en proportioneel sanctioneren (bijvoorbeeld bij het niet nakomen van wettelijke verplichtingen). Daarnaast zullen er circa 20 maatregelen en punten concreet wijzigen binnen de wet, welke in meer of mindere mate grote gevolgen hebben voor de uitvoering en bijstandsgerechtigden.

Toegang Sociaal Domein

De Toegang Sociaal Domein gaat over de manier waarop inwoners contact kunnen zoeken voor vragen en eventuele ondersteuning of zorg binnen het Sociaal Domein. Dat gaat om vragen rondom jeugdhulp, Wmo en Werk en Inkomen. Er zijn diverse landelijke ontwikkelingen die eisen aan gemeenten stellen over hoe de toegang eruit moet zien (Richtinggevende Kader). Er vindt momenteel een verkenning plaats waar in beeld wordt gebracht hoe die toegang er op dit moment uit ziet en hoe toekomstbestendig deze is. Deze verkenning is mede op verzoek van de gemeenteraad die moties heeft ingediend om de toegang zo laagdrempelig mogelijk te organiseren. De verkenning is gebaseerd op het Verkenningsinstrument Toegang dat de VNG heeft ontwikkeld, aangevuld met gesprekken met consultants, teamleiders, maatschappelijke organisaties en inwoners en diverse beleidsdocumenten. Het resultaat van deze verkenning is een analyse van de huidige situatie van de toegang en sorteert voor op het (her)formuleren van inhoudelijke uitgangspunten. Daaruit zal een ontwikkelopgave op hoofdlijnen volgen die richting geeft aan het (her)inrichten van de toegang en de samenhang borgt met andere initiatieven zoals het Actieplan Jeugd en het versterken van de aanpak meervoudige problematiek (Wams).

Implementatie Wams (Wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek sociaal domein)

De Wams is controversieel verklaard, met als gevolg dat de implementatie van de wet is uitgesteld tot een nader te bepalen datum. Door de projectgroep Wams is onderzocht wat de impact van de invoering van de wet zou zijn op de gemeente. Vanuit dit project is geconcludeerd dat een gedeelte van de nieuwe werkwijze (versterken van de aanpak meervoudige problematiek) alvast in een pilot kan worden uitgetest. Hierbij wordt enkel de doelgroep die openstaat voor deze aanpak meegenomen. Aan zowel de uitvoering van de pilot als de daadwerkelijke invoering van de Wams zijn kosten verbonden. Gekeken wordt of de pilot in 2025 kan starten.

Actieplan Jeugd

Vanwege de oplopende kosten van jeugdhulp is lokaal een Actieplan gestart om langs de lijn van de inhoud tot een verlaging van het aantal jongeren in de jeugdhulp te komen en een daling van de kosten. Het risico is reëel dat het gewenste financiële effect binnen het Actieplan wordt behaald, maar dat er toch sprake zal zijn van stijgende kosten als gevolg van onder andere grotere inzet van hoog specialistische zorg vanuit het Landelijk Transitie Arrangement, door het verlagen van de caseload bij de gecertificeerde instellingen, het verkleinen van de groepen bij jeugdhulp met verblijf (JeugdzorgPlus) en de inzet van intensieve ambulante zorg om uithuisplaatsing te voorkomen. Met de transformatie van de jeugdhulp wordt ingezet op een inhoudelijk beter en goedkoper stelsel. Binnen de jeugdhulp wordt ingezet op verandering waarvan het resultaat onzeker is.

Nieuwe aanbestedingen Jeugdzorg

In 2025 wordt gestart met een regionaal inkooptraject voor jeugdhulp. Er worden verschillende risico's in beeld gebracht en, afhankelijk van de omvang van het risico, voorzien van beheersmaatregelen. Belangrijke randvoorwaarde voor de regionale inkoop is dat de gemeenten lokaal hun toegang en de sociaal, pedagogische basis op orde hebben. Dat betekent dat zowel de toegang als de sociaal, pedagogische basis moeten aansluiten op de regionaal ingekochte jeugdhulp zodat jongeren niet tussen wal en schip terechtkomen.

Hervormingsagenda Jeugd

De deskundigencommissie Van Ark beoordeelt wie verantwoordelijk is voor het financiële risico als de bezuinigingen vanuit de Hervormingsagenda niet worden gerealiseerd. Zij hebben geconcludeerd dat de voortgang en de effectiviteit van de benodigde maatregelen onvoldoende van de grond komt door een te hoge planningsambitie en een te strak financieel keurslijf. In het adviesrapport van de commissie is het volgende opgenomen:

- De tekorten over 2023 en 2024 zijn een gedeelde verantwoordelijkheid van Rijk en gemeenten;
- Het meerjarig financieel kader verdient actualisatie, gebaseerd op een definitieve vaststelling van het budget voor 2025;
- Het is niet wenselijk en niet haalbaar om de beoogde besparingen vanaf 2026 te handhaven, zoals opgenomen in het meerjarig financieel kader in de Hervormingsagenda;
- De commissie adviseert het Rijk om tot 2028 de besparing als PM-post op te nemen in de rijksbegroting.

Het is nog niet bekend of het Rijk de adviezen van de commissie overneemt.

Haags toekomstperspectief jeugd- en gezinshulp

De gemeente Den Haag heeft met ingang van 1 januari 2024 de jeugdhulp deels op een andere manier ingericht. Om dat te realiseren heeft gemeente Den Haag een substantieel deel van de jeugdhulp die regionaal werd ingekocht, lokaal ingekocht. De Haagse plannen kunnen onder meer gevolgen hebben voor het zorglandschap (beschikbare jeugdhulp) in de regio. Op basis van een impactanalyse met beheersmaatregelen wordt met gemeente Den Haag gemonitord wat de effecten zijn en hoe eventuele negatieve effecten voor de regiogemeenten kunnen worden geminimaliseerd. Het eerste jaar is inmiddels afgerond. Op basis van de jaarrekeningen 2024 van de aanbieders van

Jeugdhulp kan worden bekeken of er effecten zijn van het Haags toekomstperspectief. De Jeugdautoriteit volgt ook de ontwikkelingen van gemeenten en regio's die met een taakgerichte opdracht de jeugdhulp hebben vormgegeven.

Bezuiniging gemeenschappelijke regelingen

Met de kaderbrief aan de gemeenschappelijke regelingen is de financiële taakstelling die bij gemeente aan de orde is, ook neergelegd bij de gemeenschappelijke regelingen. Voor jeugdhulp zijn de gemeenschappelijke regelingen GGD-Veilig Thuis Haaglanden en het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden van belang. De taakstelling bij Veilig Thuis kan de druk op onze lokale toegang vergroten omdat Veilig Thuis mogelijk eerder naar de lokale toegang gaat verwijzen. De bezuiniging bij het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden kan effect hebben op de sturing op de zorgaanbieders waarmee de ambitie op scherpere sturing onder druk komt te staan. De bezuiniging bij de GGD kan ervoor zorgen dat de wettelijke taken onder druk komen te staan, bijvoorbeeld om infectieziektebestrijding goed uit te kunnen voeren. Zo is er een risico dat infectieziekten nauwelijks ingeperkt kunnen worden door minder flexibele inzet vanuit het bezuinigde directiebudget.

Hervormingsagenda inkomensondersteuning

De Hervormingsagenda inkomensondersteuning van de Rijksoverheid streeft drie doelen na: inkomensondersteuning moet mensen zekerheid bieden, makkelijker te begrijpen zijn en (meer) werk moet lonen. Door de sociale zekerheid, toeslagen en inkomstenbelasting te hervormen. Vanuit de Hervormingsagenda verwachten we de volgende ontwikkelingen die van invloed zijn op ons werk, onze organisatie en onze financiën:

- Alleenverdienersproblematiek tijdelijke regeling
- Suwi-wetgeving arbeidsmarktregio
- Nieuwe wet handhaving sociale zekerheid
- Participatiewet in balans
- Wet proactieve dienstverlening

Schuldhelpverlening, werk en inburgering

Op gebied van schuldhelpverlening, werk en inburgering zien wij aanvullend op bovenstaande, de volgende ontwikkelingen voor de komende jaren:

- Mogelijk structurele tekorten uitvoering inburgering
Het budget voor de uitvoeringskosten voor de Wet inburgering 2021 is niet meegegroeid met het aantal inburgeraars. Dit zorgt ervoor dat elke gemeente tekorten heeft op dit budget. Dit is bekend bij het Rijk en zij hebben toegezegd met een tegemoetkoming te komen per 2026. Hoe hoog die tegemoetkoming is, en of het het gehele tekort dekt, is echter nog onbekend.
- Asielwetgeving
Dit betreft de landelijke ontwikkelingen rondom deze thematiek en het effect ervan op activiteiten van de gemeente, zoals de doorstroomlocatie en de taakstelling voor huisvesting. De implementatie van nieuwe en veranderde wetgeving vraagt extra capaciteit. Het is onduidelijk of er budget komt van het Rijk. Het is dan de vraag of we de wettelijke taken in kader van instroom en begeleiding op tijd kunnen uitvoeren.
- Evaluatie van het Re-integratie en Participatie beleid mogelijk vervolg van de inzet van de leerwerkmakelaar, matchmakers en participatieconsulent.
In 2025 evalueert de gemeente de inzet van de leerwerkmakelaar, matchmakers en twee extra participatieconsulenten. Het is nog niet duidelijk of de gemeenteraad de inzet van deze functies al dan niet structureel wil voorzetten. Dit is afhankelijk van de evaluatie en of er geld beschikbaar is. Als we stoppen met de inzet, is het risico dat we minder uitstroom realiseren naar werk en of participatie.
- Status en opvang Oekraïense ontheemden
Gemeenten ervaren uitdagingen rondom de opvang en status van Oekraïense ontheemden. Komende jaren gaat het budget vanuit het Rijk voor gemeentelijke opvang Oekraïners naar

beneden, dat betekent dat we mogelijk onvoldoende budget hebben voor de uitvoering van taken zoals de controle op leefgeld of eigen bijdrage.

- **Schuldhulpprogramma Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)**
Vanuit het schuldhulpprogramma van SZW is extra budget voor vroegsignalering beschikbaar tot en met 2030. Het is nog onduidelijk of er vervolgens structureel meer capaciteit nodig is. Vanuit het programma komen nog meer plannen, maar per wanneer en in hoeverre daar budget voor meekomt is nog onduidelijk.

Vraag naar Wmo

Inwoners worden steeds ouder. Niet alleen de leeftijd neemt toe, maar daarmee ook het aantal oudere inwoners. Zo was in 2023 11,6% van de inwoners van onze gemeente 75-plus. Het is de verwachting dat dit in 2025 toeneemt naar ruim 18%. Hiermee zal ook het aandeel inwoners met een (ouderdoms)ziekte vergroten. Zo wordt verwacht dat het aantal inwoners met dementie bijna verdubbelt van 1.700 in 2023 naar 3.300 inwoners in 2050.

Het aantal inwoners dat komende jaren een beroep gaat doen op de Wmo gaat hiermee toenemen. Ook worden de vragen complexer; enerzijds door meer inwoners met dementie en anderzijds doordat ook het aantal inwoners met GGZ-problematiek toeneemt. Tegelijkertijd is het vraag wat de landelijke invoering van een inkomensafhankelijke bijdrage voor uitwerking gaat hebben op de vraag naar Wmo en in hoeverre dit een remmend effect gaat hebben.

Wijkaanpak Bovenveen midden

De buurt Bovenveen midden kampt met uitdagingen. Uit zowel de cijfers als de signalen die inwoners en buurtprofessionals delen, gaat het in Bovenveen midden (in acht straten) minder goed dan in het overgrote deel van de rest van de wijk Bovenveen en van Voorburg.

Ook het college, dat in april 2024 een bezoek bracht, heeft dit gezien en heeft aangegeven in te willen zetten op verbetering van een aantal zaken in deze buurt. Denk hierbij aan overlast in de buurt waaronder verrommeling in de openbare ruimte, onderwijsachterstanden en armoede. Om verslechtering van de situatie in deze buurt tegen te gaan en ervoor te zorgen dat de buurt sterker wordt op verschillende thema's, is een integrale aanpak nodig.

Schoolveiligheid

Schoolveiligheid is zowel landelijk als binnen onze gemeente een actueel en urgent thema. Door de toename van straatcultuur binnen scholen en de complexe invloed van digitale platforms, worden scholen geconfronteerd met nieuwe, ingrijpende uitdagingen. Dagelijks krijgen zij te maken met leerlingen die onveilig zijn voor zichzelf, voor anderen en voor het schoolpersoneel. Hierdoor komen scholen steeds meer onder druk te staan en raakt de focus op hun kerntaak – het bieden van goed onderwijs – in het gedrang.

De problematiek beperkt zich niet tot de schoolomgeving; incidenten verplaatsen zich naar de straat en naar online platforms, wat ook leidt tot bredere maatschappelijke onrust. Vanuit deze ontwikkelingen is er een groeiende behoefte aan een integrale benadering van veiligheid, waarbij de domeinen school, straat en thuis actief met elkaar verbonden worden.

Binnen Leidschendam-Voorburg wordt daarom ingezet op een versterking van de schoolveiligheid. Kernteams, bestaande uit verschillende veiligheidspartners, worden op scholen ingezet om snel en adequaat op signalen en incidenten te kunnen reageren. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een duurzame samenwerking, gericht op het vergroten van de weerbaarheid en handelingsbekwaamheid van scholen. Ook wordt ingezet op het versterken van de samenwerking, het vergroten van het commitment en de integraliteit, en het structureel borgen van een effectieve aanpak binnen het schoolbeleid.

Het streven is dat in 2026 alle VO-scholen in Leidschendam-Voorburg beschikken over een actueel en gedragen veiligheidsplan en dat de borging van schoolveiligheid een structureel onderdeel vormt van

hun beleid. De gemeente faciliteert dit proces door het organiseren van de juiste randvoorwaarden, middelen en ondersteuningsstructuren, met als uiteindelijk doel dat scholen zelfstandig en duurzaam een veilige leeromgeving kunnen waarborgen.

Ruimtelijk domein

Project Herentuyn en Bedrijfsverzamelgebouw Herenstraat

Het project Herentuyn is in aanbouw. Op de plaats van het voormalig gemeentekantoor realiseert de koper/ontwikkelaar een ondergrondse

parkeergarage, een nieuwe Hoogvliet supermarkt en woningbouw. De gemeente is voornemens ook het deel van het gemeentekantoor aan de Herenstraat 42 te verkopen aan deze ontwikkelaar. Het plan is om het rijksmonument en het naastgelegen perceel volledig in oude luister te herstellen. Er komen nog zeven appartementen met op de begane grond een bedrijfsverzamelruimte.

Gebiedsontwikkeling Overgoo/Fleetpark

De specifieke uitkering voor de gebiedsontwikkeling is toegekend en de raad heeft een besluit genomen over de 50% cofinanciering en het niet-subsidiabele deel van de noodzakelijke aanpassingen in de openbare ruimte. Het tekort op de totale ontwikkeling is gedekt in de begroting. Voor de specifieke uitkering is een deadline; er moet uiterlijk drie jaar na verstrekken van de specifieke uitkering gestart zijn met de realisatie, dus in april 2027. Alles wordt in het werk gesteld om voor die datum met de uitvoering van het project te starten.

Basisontwerp verkabeling hoogspanningstracé

Voor het ondergronds brengen van de hoogspanningslijnen (verkabeling), is in het voorjaar van 2024 de fase van het basisontwerp gestart. Deze fase duurt standaard zo'n 2 jaar. Het basisontwerp zal beter zicht geven op de definitieve kosten van de verkabeling. Dit zal ook leiden tot een bijstelling van de bestemmingsreserve ondergrondse hoogspanningskabels door indexeringen van afgelopen jaren.

Korting BDU-uitkering MRDH

Voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) is er een dreigende korting van € 59 miljoen op de Brede Doeluitkering (BDU). Als deze korting van ruim 10% doorgaat, heeft dat gevolgen voor (exploitatie van) openbaar vervoer en de aanleg van nieuwe infrastructuur.

Leidschendammerhout

Het Leidschendammerhout is een langgerekt natuur- en recreatiegebied met bossen, grasland, riet en plassen. Het maakt deel uit van het gebied Duin, Horst en Weide (DHW), de groene buffer tussen de Haagse en Leidse regio. Door deelname aan de Landschapstafel DHW werken meerdere partijen aan versterking van de groene kwaliteit van het DHW-gebied. De komende jaren doen zich naar verwachting binnen het Leidschendammerhout meerdere groene ontwikkelingskansen voor. In dat geval is een gebiedsvisie nodig alsook een raming van de kosten van vergroeningsmaatregelen.

Herontwikkeling woonoord Duivenvoorde

Met de St. Woonoord Duivenvoorde is in december 2023 gekomen tot een IOK. Thans wordt de haalbaarheid onderzocht van het initiatief om ca. 125 ouderenwoningen (100% in de sociale huursector) aan de woningvoorraad toe voegen. De uiteindelijke resultaten over de haalbaarheid worden naar verwachting in het vierde kwartaal van 2025 voorgelegd aan college en raad. Er is thans nog geen scherp beeld te verkrijgen over de financiële businesscase. De mogelijke financiële bijdragen van de gemeente wordt deels gedekt uit het door de Provincie Zuid-Holland toegekende projectsubsidie Woonoord Duivenvoorde blok 1 van € 250.000.

Hoogvliet Klaverweide

Het initiatief van Hoogvliet Beheer b.v. is gericht op de herontwikkeling van het winkelgebied Klaverweide met de toevoeging van circa 75 woningen, een ondergronds parkeergarage en het verbeteren van de openbare ruimten. In maart 2025 is met deze partij een intentieovereenkomst afgesloten om de haalbaarheid van de plannen nader te verkennen.

Ontwikkeling buitenlocatie Stadsbeheer

In 2025 verhuist Fugro van de Veurse Achterweg naar Nootdorp. Het vrijkomen van de huidige (geschakelde) percelen biedt mogelijkheden tot herontwikkeling en daarmee een kwaliteitsimpuls voor het gebied. Aan de Fugro-locatie grenzen nog een drietal kavels met ambities, onder meer de nieuwbouw van de buitenlocatie van Stadsbeheer. Het nieuwbouwplan wordt betrokken bij de in voorbereiding zijnde Gebiedsvisie Veurse Achterweg.

Actieplan Verkeersveiligheid

In 2025 komt het Actieplan Verkeersveiligheid naar buiten. Te nemen maatregelen om de verkeersveiligheid en leefbaarheid te vergroten kunnen naar verwachting worden gedekt uit de reserve Mobiliteit. Het in 2023 genomen kabinetsbesluit om een groot aantal rijksprojecten te pauzeren, waaronder het project A4 Haaglanden / N14, heeft waarschijnlijk tot gevolg dat de druk op het autoverkeer het lokaal wegennet toeneemt en daarmee de verkeersveiligheid en leefbaarheid meer onder druk komen te staan. Het gevolg hiervan kan zijn dat de komende jaren additionele middelen nodig zijn om de verkeersveiligheid en leefbaarheid in de gebieden rondom de lokale wegen niet te later verslechteren. Deze ontwikkeling is nu nog niet te vertalen in een extra impuls. De komende jaren worden de middelen die door het rijk beschikbaar worden gesteld verder versoberd. Dat betekent dat in 2025 de basis moet worden gelegd om vanaf 2026 zo veel als mogelijk werk met werk te kunnen maken en dit te ondersteunen met de basis die wordt gelegd.

Programma's Omgevingswet

Naar verwachting wordt in het eerste kwartaal van 2026 de Omgevingsvisie vastgesteld. In de visie worden omgevingsprogramma's aangekondigd waarin deze vervolgens uitgewerkt wordt. Voor het realiseren van de eerste programma's is specifieke expertise, projectcapaciteit (onder andere procesmanagement) en onderzoek nodig. In de huidige organisatie ontbreekt de ruimte en deels ook de kennis om dit zelf te doen. Op basis van de vastgestelde Omgevingsvisie zal een meerjarenplanning en begroting gemaakt worden voor de programma's vanaf 2026. Op dit moment is dus nog niet bekend aan welke programma's gewerkt zal worden en welke extra kosten hiermee gemoeid zijn.

Integraal huisvestingsplan

In 2025 wordt samen met de onderwijspartners en kinderopvang een nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld voor het primair en voorgezet onderwijs. In het IHP wordt voor de komende 16 jaar de huisvestingsopgave op het gebied van onderwijshuisvesting in Leidschendam-Voorburg inzichtelijk gemaakt in omvang, doelstellingen en proces. Naar verwachting zal in het derde kwartaal van 2025 het nieuwe IHP aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Voor alle projecten geldt hierbij een aantal (wettelijke) minimeisen. Voor onderwijshuisvesting zijn dat BENG-eisen (energieprestatie conform Bouwbesluit) en Frisse Scholen klasse B. Met ingang van 2023 is ENG (Energie Neutraal Gebouw) de basis voor Leidschendam-Voorburg. Per project kunnen hier desgewenst bovenwettelijke of locatiespecifieke eisen of ambities aan worden toegevoegd. In het IHP worden de financiële consequenties van de verschillende ambitieniveaus inzichtelijk gemaakt. In de uitvoering van het IHP wordt zoveel mogelijk ingespeeld op actuele risico's als prijspeilontwikkelingen (bijvoorbeeld op een eventuele bouwkostenstijging) en netcongestie.

Project A4 Haaglanden N14

Het project A4 Haaglanden N14 staat door Rijkskeuzes voor lange tijd (naar verwachting tot minstens 2030) op pauze. In MRDH-verband (Metropoolregio Rotterdam Den Haag) is een mitigerend maatregelenpakket ontwikkeld dat op kortere termijn de verkeersdruk op de betreffende rijkswegen moet verminderen. Voor Leidschendam-Voorburg gaat het daarbij om de onderdelen fietsmaatregelen rondom de Mall en RandstadRailhalte Leidschendam-Voorburg. Als de Bestuurscommissie Vervoersautoriteit MRDH op 14 mei 2025 instemt met het mitigerende maatregelenpakket, zal verdere besluitvorming door het Rijk in het najaar 2025 plaatsvinden. Pas dan wordt definitief duidelijk of en hoeveel geld het Rijk beschikbaar stelt en of de gemeente een eventueel voorbereidingsbudget

beschikbaar moet stellen. Zodra er meer duidelijk is of het pakket (geheel of op onderdelen) door kan gaan, zal de gemeente dit meenemen in begroting 2026.

Mobiliteit rondom Mall of the Netherlands

De gemeente Leidschendam-Voorburg is niet de enige partij die moet investeren in de mobiliteitsaanpak rond de Mall. Het college wil dat ook het regionale maatregelenpakket voor het stilgelegde Rijksproject A4 Haaglanden/N14 verbeteringen voor dit gebied bevat. Ook URW, eigenaar van de Mall, zal worden gevraagd mee te betalen, bijvoorbeeld aan de nieuwe fietsenstalling. Op dit moment is nog niet duidelijk hoeveel de gemeente en andere partijen precies gaan bijdragen. Na de zomer van 2025 verwacht het college hierover meer duidelijkheid te hebben en dan een concreet voorstel aan de Raad te doen. Mogelijk wordt dan ook de bestemmingsreserve Mobiliteit aangevuld

Nieuwe woningbouwprojecten

Zodra lopende projecten minder inzet vragen worden nieuwe woningbouwprojecten opgepakt. Voor een aantal locaties zijn al initiatiefplannen ingediend of in voorbereiding. Ook worden in de omgevingsvisie gebiedsprogramma's aangekondigd waarin kaders worden geschetst voor nieuwe projecten. Hierdoor worden de regionaal afgesproken woningbouwaantallen gehaald.

Toegankelijke nieuwbouwwoningen

De raad heeft in september 2024 besloten om een deel van de Bestemmingsreserve langer zelfstandig wonen in te zetten voor betaalbare toegankelijke nieuwbouwwoningen. Doel is dat ouderen, maar ook jongere inwoners met een beperking, zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. In 2025 is hier een subsidieregeling voor opgesteld. De subsidieregeling kan door initiatiefnemers gebruikt worden voor de bouw van geclusterde woonvormen van zelfstandige nultredenwoningen met een ontmoetingsruimte. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de opgave van het Ministerie van BZK voor het realiseren van ouderenhuisvesting tot 2030.

Bedrijfsvoering & dienstverlening

Effecten van de voorjaarsnota van het Rijk

De Voorjaarsnota 2025 is vrijdag 18 april 2025 gepubliceerd en geeft een vooruitblik op de Rijksbegroting voor de komende jaren. In de voorjaarsnota van het Rijk zijn na intensieve gesprekken tussen de VNG en het Rijk afspraken gemaakt om gemeenten te compenseren voor het naderende ravijn en de tekorten in de jeugdzorg. Voor 2025 tot en met 2027 komt daarom in het gemeentefonds totaal circa € 3 miljard cumulatief beschikbaar. Verder worden de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd versterkt op inhoud en beheersbaarheid en vanaf 2028 worden nog aanvullende maatregelen uitgewerkt. Hierover worden met gemeenten afspraken gemaakt, waarbij ook wordt verwacht dat zij werken aan een adequate en doelmatige uitvoering van de Jeugdwet. De totale financiële effecten van de voorjaarsnota worden, nadat de meicirculaire is ontvangen, definitief in de gemeentelijke begroting verwerkt.

Geopolitieke Ontwikkelingen

Toegenomen internationale spanningen kunnen impact hebben op financiële markten, de economie en dus ook op onze gemeente. Mede door de nieuwe politieke koers vanuit de Verenigde Staten, de (dreiging) van een handelsoorlog en het mogelijk wegvallen van de militaire steun, zien we hier op dit moment al de effecten van. Vooral de onzekerheid speelt op dit moment een grote rol. De mate waarop dit zicht vertaalt naar de economie is nog niet in te schatten maar vormt een risico. Een voorbeeld van een effect dat al wel voelbaar is, is de uitwerking op de rentetarieven. De daling van de geld- en kapitaalmarktrentes die het afgelopen jaar is ingezet, is voorlopig tot een einde gekomen. De oorzaak hiervan zit onder andere in de grote kapitaalbehoefte rondom de herbewapening van Europa. De stijging van de rentes lijkt in april van dit jaar gestabiliseerd. Het is echter lastig in te schatten hoe de risico's en de rentetarieven zich verder ontwikkelen en hoe dit verder effect heeft op (de begroting) van onze gemeente.

Wet digitale overheid

Om inwoners en ondernemers sneller en efficiënter te helpen, investeert de gemeente in de digitale dienstverlening. De invoering van de Wet digitale overheid (WDO) en de integratie van de NL Wallet stellen strengere eisen aan digitale identificatie, beveiliging en toegankelijkheid. Dit betekent dat bestaande systemen, zoals DigiD en eHerkenning, moeten worden aangepast en geoptimaliseerd om te voldoen aan deze nieuwe eisen. Dit vraagt om gerichte ICT-aanpassingen voor een gebruiksvriendelijk en veilig digitaal systeem, zodat klantinformatie efficiënt, betrouwbaar en volgens de geldende privacywetgeving wordt verwerkt en eenvoudig toegankelijk is voor zowel medewerkers als klanten.

Taakstelling gemeenschappelijke regelingen

Het financiële perspectief van de gemeenten keldert vanaf 2026. Aan de gemeenschappelijke regelingen is via de regionale kaderbrief opgedragen te anticiperen op gemeentelijke bezuinigingsopdracht. Op het moment van schrijven is de omvang van de besparingen nog niet geheel duidelijk. De besparingen worden in de programmabegroting verwerkt.

CAO Gemeenten

Tijdens het opstellen van deze kadernota is een principeakkoord over de nieuwe CAO bereikt. De looptijd van de nieuwe CAO is 2 jaar. In de kadernota is middels een stelpost rekening gehouden met de effecten van de nieuwe CAO. In de programmabegroting worden deze definitief verwerkt.

Weerbaarheid

Naar aanleiding van de toegenomen maatschappelijke dreigingen – zoals cyberaanvallen, uitval van vitale infrastructuur en maatschappelijke ontwrichting – heeft het kabinet uitgesproken dat Nederland een brede opgave heeft op het gebied van maatschappelijke weerbaarheid. Ook de VNG en de NCTV roepen gemeenten op hun rol hierin actief te pakken. Leidschendam-Voorburg wil hier een actieve rol

in pakken en gaat daarom aan de slag met een integrale driesporenaanpak op het gebied van weerbaarheid: het versterken van de interne organisatie (o.a. crisisstructuur, cyber en Business Continuity Management), het opbouwen van een lokaal netwerk met vitale partners en het verstevigen van de regionale samenwerking.

Investeringsplan

Actualisatie investeringsplan

Jaarlijks worden de investeringsprojecten integraal doorgelicht en wordt het bestaande investeringsplan (IVP) geactualiseerd. Aandachtspunten bij de herijking van het IVP zijn de uitvoeringsplanning, de looptijden en de financiële consequenties.

Het bestaande IVP is daarbij aangevuld met nieuwe (vervangings)investeringen die voortvloeien uit: reeds genomen raadsbesluiten na 13 november 2024 tot en met maart 2025, vervangingsinvesteringen die nog niet in het IVP waren opgenomen en nieuwe investeringsprojecten die worden voorgelegd bij de Kadernota 2026-2029.

Met deze informatie kan de raad:

- Nieuwe investeringen beschikbaar stellen
- Verhogingen of verlagingen op lopende investeringen vaststellen
- Kennismaken van het effect van indexeringen als gevolg van stijgende prijzen
- Kennismaken van het temporiseren van investeringen in de planningshorizon
- Kennismaken van (niet)-beïnvloedbare vertragingen in de voorbereiding en realisatie van investeringen
- Kennismaken van de voortgang van de investeringen

Algemeen beeld

Investeringsomvang	Totaal	t/m 2025	2026	2027	2028	2029
Actualisatie IVP 2025-2028	260.670	69.805	50.919	80.134	34.052	25.760
Raadsbesluiten t/m maart 2025	4.211	2.356	689	389	389	389
Vervangingsinvesteringen	5.297	850	968	569	1.394	1.517
Ontwikkelingen Kadernota	11.174	2.944	4.560	2.620	525	525
Totaal	281.352	75.956	57.135	83.712	36.359	28.190

Bedragen x € 1.000

De investeringen in de kolom 't/m 2025' bevatten, naast de nieuw op te starten (vervangings)investeringen (circa € 18 miljoen) ook de nog lopende investeringen van vóór 2025 (circa € 52 miljoen). Er is rekening gehouden met fasering van investeringen die een langere looptijd kennen voordat ze daadwerkelijk gerealiseerd zijn. De totaalbedragen van deze investeringen zijn daarom naar rato van de doorlooptijd of naar een aangepaste verdeling verwerkt in de jaarschijven.

De investeringen met de grootste financiële impact betreffen die in onderwijshuisvesting (totaal circa € 82 miljoen) en rioolprojecten (totaal circa € 95 miljoen). Deze projecten lopen langer door dan 2029. Dat neemt niet weg dat in dit meerjarenperspectief een aantal projecten hun 'piekuitgaven' hebben. Voor onderwijshuisvesting is dat in het jaar 2027 (€ 45 miljoen); de realisatie van het Maartenscollege staat hier gepland. Voor de rioolprojecten zit de piek vooral in 2025 en 2026 (gemiddeld € 19 miljoen per jaar).

In de 1^e Tussentijdse rapportage van 2025 wordt nader ingegaan op de actualisatie van het IVP, de raadsbesluiten tot en met maart en de vervangingsinvesteringen.

Ontwikkelingen Kadernota

In deze Kadernota lichten we, in de betreffende programma's, de investeringen toe die nu voorliggen om mee akkoord te gaan en beschikbaar te stellen.

Programma	Lasten	Baten	2025	2026	2027	2028	2029
Bestuur en ondersteuning	3.420	0	1.925	1.325	120	25	25
Mobiliteit en bereikbaarheid	4.650	1.000	915	1.735	2.000	0	0
Economie	45	0	45	0	0	0	0
Volksgezondheid en milieu	3.059	0	59	1.500	500	500	500
Totaal	11.174	1.000	2.944	4.560	2.620	525	525

Bedragen x € 1.000

In bovenstaande tabel is een samenvatting gegeven van de opgevoerde investeringen per programma. Bij programma Mobiliteit en bereikbaarheid is € 1 miljoen opgenomen bij de baten. Het gaat hier om een rijksbijdrage van de MRDH voor het project Randstad Rail Halte.

Hieronder is een specificatie opgenomen van de investeringsprojecten die voor de komende jaren gepland zijn om te voldoen aan de ontwikkelingen die in deze Kadernota zijn voorzien. Onder de tabel worden deze investeringsprojecten kort toegelicht.

Programma	Lasten	Baten	2025	2026	2027	2028	2029
Bestuur en ondersteuning	3.420	0	1.925	1.325	120	25	25
Bedrijfsverzamelgebouw Herenstraat-Herentuyn	1.800	0	1.800	0	0	0	0
Werkplekken RP1	95	0	0	0	95	0	0
Thuiswerkplekken - beeldschermen	125	0	25	25	25	25	25
Inrichting Servicecentrum	900	0	0	900	0	0	0
Nis BIO - fysieke aanpassingen	500	0	100	400	0	0	0
Mobiliteit en bereikbaarheid	4.650	1.000	915	1.735	2.000	0	0
Actieplan Verkeersveiligheid	1.740	0	915	825	0	0	0
Asfalteren fietspaden	910	0	0	910	0	0	0
Randstad Rail Halte	2.000	1.000	0	0	2.000	0	0
Economie	45	0	45	0	0	0	0
Evenementenkasten	45	0	45	0	0	0	0
Sport,cultuur en recreatie	3.059	0	59	1.500	500	500	500
Forum Sport kunstgrasveld	1.000	0	0	1.000	0	0	0
Bomenbeleid	2.000	0	0	500	500	500	500
Nieuwe Driemanspolder Kanoroute	59	0	59	0	0	0	0
Totaal	11.174	1.000	2.944	4.560	2.620	525	525

Bedrijfsverzamelgebouw Herenstraat-Herentuyn (€ 1.800.000)

Een bedrijfsverzamelruimte draagt bij aan de levendigheid van de Herenstraat. Er is in Voorburg een forse vraag naar bedrijfsruimte voor starters. Een concept van een bedrijfsverzamelgebouw dat gedurende een aantal jaar ruimte biedt aan jonge ondernemers past goed op deze locatie. De toekomstige kapitaallasten van € 57.000 per jaar vanaf 2027 worden gedekt uit kostendekkende huur.

Werkplekken Raadhuisplein 1 (RP1) (€ 95.000)

In het kader van de verbouwing van de raadzaal wordt al het meubilair in de locatie RP1 vervangen. Het huidige meubilair uit RP1 wordt hergebruikt op andere locaties, waar het in gebruik blijft totdat het

niet langer bruikbaar is. Op deze manier wordt het meubilair op een duurzame en verantwoorde wijze ingezet, wat bijdraagt aan een efficiënte benutting van beschikbare middelen.

Thuiswerkplekken beeldschermen (€ 25.000 per jaar)

In de Coronapandemie is destijds een eenmalig bijdrage geleverd voor de thuiswerkplekken. Hiervoor zijn geen structurele middelen voor gereserveerd als het gaat om de extra IT-faciliteiten zoals extra schermen en accessoires. Vanaf 2026 zijn structurele middelen beschikbaar om bestaande schermen te gaan vervangen. Met deze investeringskredieten zijn we in staat om personeel te voorzien in een goede thuiswerkplek vanuit IT-perspectief.

Inrichting Servicecentrum (€ 900.000)

De hal van het Servicecentrum, is toe aan een vernieuwing om de privacy, functionaliteit en akoestiek te verbeteren. Momenteel ervaren bezoekers onvoldoende privacy bij de balies, is de inrichting verouderd en zorgt geluidsoverlast vanuit het bedrijfsrestaurant voor een onprettige omgeving voor bezoekers en medewerkers. Om deze vernieuwing mogelijk te maken is € 900.000 benodigd. Door de herinrichting van het servicecentrum ontstaat de mogelijkheid om efficiënter te gaan werken. Daardoor deze besparing kunnen de kapitaalslasten die deze investering met zich meebrengt worden gedekt.

Nis BIO - fysieke aanpassingen (€ 500.000)

De implementatie van de Network and Information Security Directive 2 (NIS2) en de aankomende Cyberbeveiligingswet (Cbw) verplicht gemeenten tot een aanzienlijke versterking van hun informatiebeveiliging en cyberweerbaarheid. De gemeente wordt als essentiële entiteit wettelijk verantwoordelijk voor het naleven van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO2), inclusief de implementatie van een managementsysteem voor informatiebeveiliging (ISMS) conform de NEN-ISO/IEC 27001-norm. De gemeente staat voor de uitdaging om te voldoen aan de verplichtingen uit de Network and Information Security Directive 2 (NIS2) en de aankomende Cyberbeveiligingswet (Cbw). Dit vereist een aanzienlijke versterking van de informatiebeveiliging en cyberweerbaarheid. Op dit moment is de basis onvoldoende op orde. Voor fysieke aanpassingen is een investering van € 500.000 nodig. Ook worden twee lopende investeringen (Moderne flexibele werkplek migratie netwerkschijven en Versaasing applicaties 1e deel) verhoogd. Deze bijstellingen zijn opgenomen in de actualisatie van het investeringsplan 2025-2029.

Actieplan Verkeersveiligheid (€ 1.740.000)

De gemeente streeft naar een verkeerssysteem waarin iedereen elke dag veilig thuis kan komen en daarom heeft het college het actieplan Verkeersveiligheid opgesteld. Elk verkeersslachtoffer is er één te veel. De gemeente streeft naar een veilige situatie in het verkeer waarin iedereen elke dag veilig thuis kan komen. Het actieplan beschrijft op welke wijze de gemeente hier invulling aan gaat geven aan de hand van concrete acties op 4 gebieden: infrastructuur, gedrag en educatie, handhaving en 'Samen Veilig'.

In dit voorstel zijn de benodigde budgetten en investeringen in kaart gebracht waar op dit moment geen dekking voor is. Doel van dit voorstel is om inzichtelijk te maken welke projecten relevant zijn om de verkeersveiligheid in LV te vergroten. De beoogde investeringen zijn in dit hoofdstuk in de bovenstaande tabel verwerkt.

Asfalteren fietspaden (€ 910.000)

Gezien de wens om regionale en lokale gemeentelijke fietspaden binnen onze gemeente te asfalteren in verband met veiligheid en stimuleren fietsgebruik, wordt gevraagd welk lokaal fietspad in aanmerking komt en de daarbij behorende financiële middelen beschikbaar te stellen. Voorgesteld wordt voor de lokale fietspaden de Prins Bernhardlaan ad € 460.000, Rodelaan € 220.000 en Noordsingel € 230.000 daarvoor aan te merken en hiervoor een totaal investeringsbedrag van € 910.000 beschikbaar te stellen.

Randstad Rail Halte (€ 2.000.000)

Randstadrailhalte Leidschendam-Voorburg heeft veel in-, uit- en overstappers. De MRDH werkt in het kader van het MIRT inmiddels aan een verdere capaciteitsverhoging van de verbindingen met Rotterdam en Den Haag. Tussen Den Haag en Zoetermeer wordt ingezet op gekoppeld rijden, waardoor ook meer capaciteit ontstaat. De hoofdtoegangen tot de halte, vanaf het Oosteinde kunnen verder worden verbeterd. De entrees vanaf de andere oever van de Vliet zijn nu ronduit slecht. Hier wordt bezien of er liften kunnen worden geplaatst en er een extra voetgangersbrug over de Vliet kan komen voor de perrons richting Den Haag. Daarnaast kan de halte tussen de spoorlijn en Zeeheldenwijk een Mobiliteitshub krijgen en ook een verbinding voor langzaam verkeer met de Zeeheldenwijk en Leidschendam Zuid.

Om in aanmerking te komen voor de rijksbijdrage moet het project(onderdeel) vóór 2030 worden opgeleverd.

Evenementenkasten (€ 45.000)

Als gevolg van niet meer voldoen aan wet- en regelgeving dienen drie evenementenkasten te worden vervangen. Het gaat om evenementenkasten bij de Rodelaan en Notenboompark (Bernhardlaan).

Forum Sport kunstgrasveld (€ 1.000.000)

Forum Sport heeft slecht bespeelbare natuurgrasvelden, aanleg van een kunstgrasveld lost dit op. Daarnaast is de gemeente is op zoek naar een locatie voor tijdelijke huisvesting voor onderwijs die op dit terrein van Forum Sport georganiseerd kan worden.

Bomenbeleidsplan (€ 500.000 per jaar – totaal € 5.000.000 in 10 jaar)

Bomen spelen een cruciale rol in het bestrijden van klimaatverandering, het verminderen van hittestress in steden, het bevorderen van welzijn en het ondersteunen van biodiversiteit. Ze zijn essentieel voor een gezonde planeet en het behoud van leven. De gemeente Leidschendam-Voorburg, die bekendstaat als een groene woongemeente, wil haar imago versterken door meer groen aan te planten en het bestaande bomenbestand te beschermen. Het nieuwe bomenbeleidsplan (2025-2035) richt zich op het beschermen en versterken van een gevarieerd en toekomstbestendig bomenbestand, met als doel de natuurvoordelen voor mens en dier de komende jaren te vergroten. De investering loopt over een tijdsbestek van 10 jaar, waarbij per jaar 200 nieuwe bomen worden aangeplant.

Nieuwe Driemanspolder Kanoroute (€ 59.000)

De Nieuwe Driemanspolder is primair een waterbergingsgebied in de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer en ligt tussen deze gemeenten en Den Haag Leidschenveen. Behalve waterberging heeft het gebied de functies natuur en extensieve recreatie. De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft samen met de gemeente Zoetermeer, het hoogheemraadschap van Rijnland en allerlei gebruikers van het gebied een plan voor de toekomst opgesteld. Voor het deel in onze gemeente betekent dit inzet op natuurbescherming en passende recreatie. De gemeente Leidschendam-Voorburg wil een kanoroute realiseren rond Stompwijk en in de Nieuwe Driemanspolder. De benodigde vaarwegen zijn aanwezig, het gaat om vaarwegwijzers en steigers. De steigers zijn nodig omdat de kano vier keer naar een andere vaarweg moet worden overgedragen. Dit is onvermijdelijk vanwege het verschil in waterpeil. Door bordjes langs de vaarweg te plaatsen, is het voor kanoërs duidelijk waar ze zijn en waar ze heen moeten.

Het beoogde resultaat is een bruikbare, toegankelijke, recreatieve kanoroute door het gebied van de Nieuwe Driemanspolder en rond Stompwijk. Door deze kanoroute kunnen recreanten van de polder genieten en deze (opnieuw) ontdekken. Dit nodigt uit om te bewegen en te recreëren in de natuur. De benodigde investeringen voor steigers en bebording zijn in bovenstaand opgenomen.

Overige lopende investeringsprojecten

Julianabaan (€ 21.000.000)

Voor de herontwikkeling van winkelcentrum Julianabaan is in 2024 een investeringskrediet opgenomen van € 14 miljoen. Deze investering is bij de actualisatie van het Investeringsplan opgehoogd naar € 21 miljoen op basis van de uitgewerkte varianten voor de Julianabaan. De kapitaallasten van deze investering gaan pas lopen na 2029 en zijn hierdoor niet zichtbaar in deze kadernota. Het gaat om een jaarlijkse last van € 700.000 vanaf 2033.

Huisvesting raad & griffie (€ 9.400.000)

De gemeenteraad heeft op 5 juli 2022 bij raadsbesluit 2924 het college opdracht verleend om scenario 2.b inclusief 3 opties, gebaseerd op het haalbaarheidsonderzoek naar verhuizing van raad en griffie naar het Raadhuisplein 1, verder uit te werken inclusief kostenraming. Op 19 maart 2024 heeft de raad de uitwerking in de vorm van een schetsontwerp goedgekeurd inclusief kostenraming en opdracht gegeven om dit schetsontwerp verder uit te werken naar voorlopig ontwerp en definitief ontwerp met kostenraming. Indien de raad instemt met deze uitwerking en het benodigde krediet beschikbaar stelt, dan kunnen de voorbereidingen voor de verbouwing starten en kan het verbouwde pand eind 2026 in gebruik worden genomen. In de stuurgroep Raadzaal is besloten om de verwachte investering van € 9,4 miljoen (excl. tijdelijke huisvesting) in de kadernota op te nemen. Eerder is € 6,6 miljoen als krediet in de begroting verwerkt. Dat betekent ten opzichte van de eerder opgenomen voorziening op de investeringsbegroting van € 6,6 miljoen een verhoging van € 2,8 miljoen. De kapitaallasten bedragen in de nieuwe situatie naar verwachting € 130.000. Deze aanpassing op het reeds bestaande investeringskrediet is verwerkt in de actualisatie van het Investeringsplan (zie 1^e Tussentijdse rapportage 2025).

Kapitaallasten

Bovenstaande nieuwe investeringen hebben impact op het meerjarenperspectief omdat met hieruit voortvloeiende kapitaallasten rekening moet worden gehouden. Deze kapitaallasten zijn in de kadernota onder de betreffende programma's verwerkt.

Vanuit de reserve Mobiliteit en Algemene reserve vrij besteedbaar worden de afschrijvingslasten van sommige investeringskredieten gedekt. Dit heeft een verlagend effect op de kapitaallasten. In het meerjarenperspectief van de kadernota is in deze gevallen alleen het netto-effect dit op de kapitaallasten heeft opgenomen.

Na besluitvorming worden de investeringen opgenomen in het Investeringsplan en de kapitaallasten verwerkt in de Programmabegroting 2026-2029.

Bijlagen

Uitgangspunten kadernota

Onderstaand zijn de uitgangspunten van de kadernota opgesomd.

Loon en prijspeil

Jaarlijks stijgen personele en materiële uitgaven met de loon- en prijsindex. Grotendeels worden gemeenten hiervoor gecompenseerd via een hogere uitkering uit het gemeentefonds. Om de gemeentelijke organisatie financieel gezond te houden, is het belangrijk om rekening te houden met de prijsontwikkeling bij het opstellen van een nieuwe begroting. De bestendige gedragslijn van de afgelopen jaren is de financiële effecten van de loon- en prijsontwikkelingen mee te nemen in de kadernota. In de kadernota wordt daarom rekening gehouden met het financiële effect van het verschuiven van prijspeil 2025 naar dat van 2026. Om het effect hiervan voor de gemeentelijke budgetten te kunnen bepalen zijn de gemeentelijke budgetten geïndexeerd. Bij het indexeren is gekeken naar de aard van de budgetten. Daarbij zijn de volgende index-percentages toegepast:

Index	2026
Loonindex extern personeel	4,50%
Loonindex eigen personeel	conform CAO
Subsidie-index	3,47%
Index Gemeenschappelijke regelingen loon	4,90%
Index Gemeenschappelijke regelingen prijs	2,60%
Tariefindex	3,70%
Huurindex	3,40%
Prijsindex	3,40%

Het centraal economisch plan (CEP), dat door het centraal planbureau (CPB) beschikbaar is gesteld, biedt een uitgebreide analyse van de Nederlandse economie en overheidsfinanciën tot en met 2026, met een doorkijk naar 2033. Hierin zijn ook de verwachte indexen opgenomen. De gemeente hanteert voor de bepaling van de indexcijfers een eenduidige systematiek. De indexpercentages voor 2026 zijn gebaseerd op het CEP van 2025. Het ophogen van kredieten naar prijspeil 2026 leidt vaak pas later tot effect in de gemeentelijke exploitatiebegroting omdat de kapitaallasten van de betreffende kredieten dan pas gaan lopen.

Inwoners en woonruimtes

Naast loon- en prijsontwikkelingen wordt de gemeentelijke dienstverlening beïnvloed door de ontwikkeling van het areaal en de demografische ontwikkeling. De beschikbare woningvoorraad bepaalt deze in belangrijke mate. Hoe meer woningen en er meer mensen er in de gemeente wonen, hoe meer beroep er gedaan wordt op de gemeentelijke voorzieningen en dienstverlening. In deze kadernota is daarbij uitgegaan van onderstaande kerngegevens. De basis hiervoor vormt de werkelijke woningvoorraad per 1-1-2025 en de geactualiseerde woningprognose o.b.v. diverse bouwplannen in de gemeente.

Jaar	Aantal woningen per 1-1	Aantal inwoners per 1-1
2025	37.983	78.366
2026	38.915	80.290
2027	39.368	81.220
2028	39.514	81.520
2029	39.523	81.540

Reserves

Reserve	Stand 31-12-2024	Stand 31-12-2025	Stand 31-12-2026	Stand 31-12-2027	Stand 31-12-2028	Stand 31-12-2029
Algemene reserve						
Algemene reserve met bufferfunctie	11.418	11.418	11.418	11.418	11.418	11.418
Algemene Reserve (vrij besteedbaar)	50.367	46.746	44.896	40.477	41.791	41.731
Exploitatieresultaat boekjaar	0	-1.226	-5.019	-5.878	-5.532	-5.532
Totaal Algemene reserve	61.786	56.939	51.296	45.987	47.677	47.617
Bestemmingsreserve						
Reserve Dekking afschrijvingslasten	36.188	39.670	41.526	42.588	41.751	39.860
Reserve Herwaardering Activa	3.300	2.950	2.600	2.250	1.900	1.550
Reserve Bereikbaarheid Stompwijk	5.471	5.471	5.471	5.471	5.471	5.471
Reserve Verevening Sociale Woningbouw	255	255	255	255	255	255
Reserve Nazorg Rietvink	350	350	350	350	350	350
Reserve Onderwijshuisvesting	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
Reserve Duurzaamheid en Energietransitie	39.832	37.321	35.312	34.053	32.793	32.793
Reserve Bereikbaarheid	3.360	0	0	0	0	0
Reserve Langer Zelfstandig Wonen	9.541	8.191	6.841	5.491	4.191	2.891
Reserve Mobiliteit	9.482	6.779	4.567	1.480	409	409
Reserve Sterk voor Noord	8.800	8.800	8.150	7.500	6.935	6.370
Reserve Ondergrondse Hoogspanningskabels	3.335	4.805	4.655	4.655	4.655	4.655
Reserve Herontwikkeling Julianabaan	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Reserve Herstelbeleid	1.587	14	14	14	14	14
Reserve Ondersteuning energielasten	728	553	378	205	32	32

Reserve CID Binckhorst (Velostrada)	2.986	2.986	2.986	2.986	2.986	2.986
Reserve CID Binckhorst (Leefbaarheid)	5.535	5.535	5.535	5.535	5.535	5.535
Reserve Vluchtelingenopvang	5.277	5.257	5.227	5.227	5.227	5.227
Reserve Gebiedsontwikkeling Overgoo – Fleetpark	4.382	4.382	4.382	4.382	4.382	4.382
Reserve Voorbereidingsbudget Ruimtelijke Projecten	0	450	400	350	300	250
Totaal Bestemmingsreserve	149.908	143.269	138.148	132.291	126.685	122.529
Totaal	211.694	200.208	189.444	178.278	174.362	170.146